Nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst; given Stockholms slott den 23 oktober 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

GUSTAF.

TORSTEN NOTHIN.

Förslag
till
Lag

om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.

Härigenom förordnas, att 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Enligt de här nedan givna bestämmelser skyddas rätten till verk av bildande konst, såsom teckning och annan grafisk konst, målarkonst, bildhuggarkonst samt byggnadskonst.

Till verk av bildande konst hänföras jämväl alster av konsthantverk och konstindustri; dock att beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar, icke äro föremål för skydd enligt denna lag.

13 §.

Konstnärs rätt enligt denna lag vare, där ej annat följer av vad i 14 § är stadgat, gällande intill utgången av trettionde året efter det, under vilket han avlidit.

För verk av konstnär utan uppgivet eller under diktat namn njutes, med det undantag, varom i första stycket är sagt, skydd enligt denna lag intill utgången av trettionde året efter det, under vilket verket först offentliggjordes.

14 §.

För sådant verk av bildande konst, som i 1 § andra stycket avses, njutes skydd enligt denna lag intill utgången av femtonde året efter det, under vilket verket först offentliggjordes.

Var dylikt verk vid konstnärens död icke offentliggjort, gälle skyddet intill utgången av femtonde året efter konstnärens dödsår.

23 §.

Denna lag tillämpas på konstverk av svensk medborgare, så ock på konstverk av utländsk medborgare, vilket först utgivits här i riket.

Lagens bestämmelser kunna av Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla även konstverk av annat lands medborgare samt konstverk, som först utgivits i samma land; dock att förklarande, att lagen skall gälla annat konstverk än alster av konsthantverk och konstindustri, må meddelas allenast under förutsättning av ömsesidighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1926, och skall med avseende på alster av konsthantverk och konstindustri, som dessförinnan utförts, vad i 25 § i ovannämnda lag den 30 maj 1919 är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 maj 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin:

»I en den 6 november 1923 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse har styrelsen för Svenska slöjdföreningen hemställt om sådan utvidgning av lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst, att lagen komme att omfatta jämväl alster av konsthantverk och konstindustri.

Vidare har riksdagen i skrivelse den 3 maj 1924 (nr 131) anhållit, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning taga i förnyat övervägande dels i vilken utsträckning och under vilka villkor alster av konsthantverk och konstindustri skulle kunna beredas skydd enligt lagen om rätt till verk av bildande konst, dels ock huruvida lagstiftningen angående mönsterskydd skulle kunna utsträckas till att omfatta industrien i allmänhet, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill ett sådant övervägande kunde giva anledning.

Sedan utredning verkställts i anledning av berörda framställningar, anhåller jag nu att få underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Gällande bestämmelser.

Alster av konsthantverk och konstindustri — med gemensamt namn betecknade konstslöjd — äro numera i så gott som alla kulturländer i större eller mindre omfattning föremål för rättsskydd. Två former av sådant rättsskydd förekomma, nämligen auktorsskydd och mönsterskydd. Skillnaden mellan dessa båda arter av skydd består huvudsakligen däri, att för mönsterskyddets inträdande förutsättes iakttagande av vissa formaliteter samt att detsamma är förenat med kostnader och vanligen är begränsat till en jämförelsevis kort tidrymd, under det att auktorsskyddet inträder oberoende av formella åtgärder samt är kostnadsfritt och i regel av längre varaktighet. De båda slagen av rättsskydd äro även av olika omfattning. Mönsterskyddet, som bereder skydd oberoende av alstrets estetiska värde, torde sålunda vara vidsträcktare. I flera länder består den ena skyddsformen vid sidan av den andra.

I vårt land har ett mycket begränsat mönsterskydd anordnats genom lagen den 10 juli 1899 (nr 59 s. 1) om skydd för vissa mönster och modeller. Genom registrering enligt nämnda lag kan, därest mönster är nytt, dess upphovsman eller hans rättsinnehavare vinna rätt att med andras uteslutande begagna mönstret vid tillverkning till avsalu av alster tillhörande metallindustrien. Med metallindustri avses såväl industri som hantverk inom metallbranschen. Lagen gäller emellertid, såsom av förarbetena till densamma framgår, endast prydnadsmönster, icke nyttighetsmönster. Under mönster innefattas jämväl modell, som i avseende å ändamålet är jämförlig med mönster. Vid ansökan om registrering erlägges viss avgift. Skyddet varar under fem år från dagen för ansökningens ingivande. *Mönsterlagen.*

Vad åter angår auktorsskydd, är sådant infört i vår rätt — förutom beträffande litterära och musikaliska verk samt fotografiska bilder — i fråga om verk av de fria konsterna. Enligt lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst åtnjutes sålunda auktorsskydd beträffande verk av teckning och annan grafisk konst, målarkonst, bildhuggarkonst och byggnadskonst. Däremot äro alster av konsthantverk och konstindustri uttryckligen uteslutna från skydd enligt denna lag. *Konstverkslagen.*

Av betydelse för den svenska konstslöjdens rättsliga ställning är även, att Sverige från och med den 1 januari 1920 biträtt den reviderade bernkonventionen den 13 november 1908 för skydd av litterära och konstnärliga verk. Enligt denna konvention äro de fördragsslutande länderna, vilka bilda den så kallade bernunionen för skydd av författares och konstnärers rättigheter, skyldiga att i särskilda, viktiga hänseenden bereda utländska, till unionen hörande auktorer ett visst minimiskydd. Rörande konstslöjden innehåller konventionens artikel 2 sista stycket, att verk av konst, tillämpad å industrien, skyddas i den mån varje lands inre lagstiftning sådant tillåter. Denna bestämmelse innebär, att ett till unionen anslutet land, vars lagstiftning icke skyddar egna konstslöjdsalster, ej heller har skyldighet att bereda skydd för dylika alster från andra unionsländer samt att ett land, vars lag meddelar skydd för inhemsk konstslöjd, är pliktigt att skydda jämväl utländska konstslöjdsalster, oberoende av om skydd finnes i dessas hemland. Skyddet gäller således utan reciprocitet. Enligt konventionens artikel 27 andra stycket kunna de stater, som undertecknat konventionen, vid ratifikationernas utväxling förklara, att de önska i fråga om den ena eller andra punkten förbliva bundna av bestämmelserna i konventioner, som av dem tidigare undertecknats. *Bernkonventionen.*

I de flesta av de till bernunionen hörande staterna är konstslöjden i likhet med de fria konsterna föremål för skydd. Auktorsskydd för konstslöjdens alster finnes sålunda i större eller mindre omfattning i Belgien, Danmark, Danzig, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Tyskland, Ungern och Österrike. Dylikt skydd torde även bestå i Italien samt möjligen i Norge och Japan. Av nämnda länder har Frankrike vid konventionens ratificerande, under åberopande av stadgandet i artikel 27 andra stycket, förklarat sig vilja i fråga om alster av tillämpad konst kvarstå vid äldre kon-

ventionsbestämmelser. Genom detta förbehåll, om vars innebörd viss tvekan råder, torde för Frankrikes del reciprocitetsgrundsatsen hava blivit gällande. Det skydd, som enligt republikens lagstiftning kommer de franska konstslöjdsalstren till del, utsträckes sålunda till verk från ett annat unionsland endast för det fall, att även detta land enligt sin lag anordnar skydd för konstslöjd.

Sverige har vid ratificerande av konventionen icke gjort något förbehåll rörande dess bestämmelser om skydd för konstslöjdens alster. För Sveriges del är således enligt konventionen ställningen denna. Den svenska konstslöjdens alster åtnjuta skydd i de unionsländer, vilkas lagstiftning anordnar auktorsskydd för konstslöjdsprodukter. Antagligen åtnjutes dock sådant skydd icke i Frankrike. Sverige har visserligen icke någon skyldighet att införa skydd för konstslöjd, men därest dylikt skydd införes, är Sverige pliktigt att skydda även utländska konstslöjdsalster, för så vitt de falla under konventionen, och detta utan avseende därå, om svensk konstslöjd skyddas i deras hemland. Om skydd å ifrågavarande område kommer till stånd i vårt land, skyddar givetvis även Frankrike den svenska konstslöjden.

Tidigare förslag.

Att den svenska konstslöjden i rättsligt hänseende erhållit en svag ställning, har under senare tid gjorts gällande från flera håll, och förslag hava framställts i syfte att bereda verksamt rättsskydd åt alster av konstslöjd. Därvid har ifrågasatts dels införande av auktorsskydd dels ock utsträckande av mönsterskyddet till att omfatta industrien i allmänhet.

Konsthantverkarnas gille september 1911.

Uti en under september 1911 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse hemställde Konsthantverkarnas gille om åtgärder för ökat rättsskydd åt konstslöjdens alster. Därvid anfördes, bland annat:

Om ock tidigare med något sken av sanning mot mönsterskyddet kunnat anföras, att å ena sidan ingens eller blott ett fåtals berättigade intressen krävde ett dylikt skydd samt att å andra sidan ett omfattande mönsterskydd, som måste komma även utlänningar till godo, skulle skada de industrier, som för sin existens vore nödsakade att använda utländska mönster, så hade dock dessa skäl blivit ohållbara, då fordringarna på konstnärlig behandling av industriföremål vore så stora, att många industrier för att motsvara de högt ställda anspråken måste anlita de bästa konstnärliga krafter, som kunde uppletas, och då undervisningen vid de konsttekniska läroverken utvecklats så, att de utbildade eleverna vore i stånd att utföra arbeten av konstnärlig rang. För ett utsträckt mönsterskydd talade bl. a. orättvisan uti att en hel stor klass medborgare och medborgarinnor i sitt arbete stode helt och hållet rättslös, samt det nuvarande mönsterskyddets otillräcklighet även för dem, som mönsterlagen avsåge att skydda. Utomlands hade den uppfattningen allt mera gjort sig gällande, att konstindustriens produkter borde jämställas med andra konstalster och således även i skyddshänseende behandlas lika med dessa. En sådan uppfattning måste ock anses överensstämmande med rättvisa och logik. I mer än ett fall mötte stora, för att ej säga oöverstigliga svårigheter, då en gräns skulle uppdragas mellan nämnda båda arbetsområden. Man hade invänt, att för konstnärlig alstring fordrades en skapande kraft, en förmåga av iakttagelse och initiativ, som höjde detta arbetsområde till ett högre plan än konstindustrien och ställde detsammas målsmän högre i rang. Detta vore dock oriktigt, ty även hos konstindustriens idkare måste förefinnas denna kraft och förmåga för att produkterna skulle bliva av betydenhet och värde. Förutsätt-

ningarna för den enes framgångar vore således i berörda hänseende desamma som för den andres. Och även vad arbetsprodukterna vidkomme, funne man ofta nog, att konstindustriens alster borde, lika väl som de fria konsternas, hänföras till konstalster. Det vore förty rättvist och billigt, om även i vårt land konstindustrien och konsthantverket jämställdes med de fria konsterna i skyddsrättsligt hänseende. En sådan reformering av en del av mönsterskyddet skulle ock medföra minsta omgång ty där behövdes ju ingen ny, vidlyftig lag utan blott en bestämmelse, genom vilken verk av konsthantverk och konstindustri förklarades skola utgöra föremål för den konstnärliga äganderätten. Därmed skulle emellertid ingalunda behovet av en mönsterlag bortfalla. Alla till den egentliga mönsterindustrien hörande alster kunde nämligen icke hänföras till konstföremål i egentlig mening, och dessutom kunde icke patentlagen bereda skydd åt alla s. k. nyttighetsmönster. Det krävdes därför en mönsterlag, som icke vore inskränkt vare sig till något visst hantverks- eller industriområde eller till prydnadsmönster utan lämnade skydd utan hänsyn till det med mönstret möjligen avsedda syftemålet.

Svenska slöjdföreningens styrelse februari 1912.

En framställning i samma syfte gjordes sedermera av Svenska slöjdföreningens styrelse uti en den 8 februari 1912 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse. I denna framhöll styrelsen till en början de brister, som vidlådde den för metallindustrien gällande mönsterlagen, samt yttrade vidare, bland annat:

Vad anginge övriga industrigrenar, vore de skäl, som anförts för deras ställande utanför mönsterskyddet, icke övertygande. Då det sagts, att mönsterskyddet skulle för industriidkarna, särskilt de mindre, vilka icke ägde tillgångar att förskaffa sig egna mönster och modeller, medföra kännbara olägenheter genom att beröva dem möjligheten att tillgodogöra sig de förnämsta industriländernas mönster och modeller, ville styrelsen framhålla, att erfarenheten från utlandet visade, att i endast ringa omfattning mönster från en stat skyddades i en annan, samt att i varje fall det alltid funnes tillgänglig en rik fond av mönster, för vilka skyddstiden utlupit eller som eljest stode till industriens fria förfogande. Styrelsen hölle för övrigt före, att den svenska industrien, särskilt konstindustrien och hemslöjden, utvecklats därhän och vuxit sig så stark och självständig, att den ingalunda behövde slaviskt efterbilda och tillägna sig vad andra frambragt utan tvärtom kunde bära de kostnader, som vore förknippade med ett hederligt anskaffande av egna mönster. Konstindustriutställningen i Stockholm år 1909 hade övertygande ådagalagt, att den svenska mönsterindustrien ej blott inom metallindustrien utan även inom de oskyddade textil-, möbel-, glas- och porslinsindustrierna, kämpat sig fram till såväl en beaktansvärd omfattning som en kvalitativt framstående ställning. För att mönsterindustrien skulle kunna behålla sin höga ställning och ytterligare förkovras, vore emellertid ett oundgängligt villkor, att skydd bereddes för dess mönster och modeller. Intresset för ett originellt arbete kunde icke i längden bestå och driva till nya ansträngningar och uppfinningar, då man funne frukterna av sitt arbete ryckas undan av konkurrenter, som icke droge i betänkande att tillägna sig andras omtyckta mönster och modeller, ofta för en massindustri av sämre kvalitet och till lägre pris. Givetvis vore det att befara, att sagda konkurrens skulle tillväxa, ju mer de ifrågavarande alstren bleve kända och uppskattade samt strävandena att hos allmänheten väcka och höja intresset för en konstnärlig behandling av även det dagliga livets industriföremål kröntes med framgång. Det saknades icke exempel på att svenska mönsterföremål eftergjordes i utlandet och att sålunda eftergjorda varor hit importerades. Det vore då förståeligt, att mönsterindustriens idkare vore så föga benägna att utställa sina bästa alster, och det hade därför också före-

kommit, att hedrande och eljest måhända fördelaktiga anbud att utställa i utlandet icke blivit antagna. Styrelsen vore fördenskull övertygad om behovet och nödvändigheten, ja att det för vår i glädjande utveckling stadda mönsterindustri vore en verklig livsfråga, att kunna stödja sig på ett tidsenligt mönsterskydd. Vidare framhöll styrelsen, att i flera länder konstindustrien kommit i åtnjutande även av samma skydd, som tillerkändes den rena bildande konsten. Den skillnad, som tidigare gjorts mellan den rena konstens alster och den tillämpade konstens, mönsterindustriens, alster, hade på senare tid börjat utplånas och försvinna. Denna väsentliga omkastning av åsikter, varigenom den rena och tillämpade konstens enhetlighet erkändes och såväl den enas som den andras skapelser ställdes under samma lags skydd, syntes i främsta rummet bero på den höga ställning, konstindustrien intoge. Man kunde icke förneka, att konsten fortfore att vara konst, fastän den toge till sin uppgift att förädla det dagliga livets föremål och att låta dem framträda i estetiskt verksamma former. Det gåves följaktligen icke heller någon hållbar grund, varför den skulle behandlas olika, allt eftersom den ställde sig i industriens eller slöjdens tjänst eller icke. Med hänsyn därtill hemställde styrelsen, att vid en revision av lagen rörande den konstnärliga äganderätten konstindustriens och konsthantverkets intressen måtte bliva beaktade.

Stockholms handelskammare september 1913.

Vidare hemställde Stockholms handelskammare i en under september 1913 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, att förslag till ny lag om skydd för mönster och modeller, omfattande även andra industrigrenar än de av 1899 års lag berörda, måtte skyndsammast utarbetas och framläggas för riksdagen.

Lagförslag den 28 juli 1914.

De i skrivelserna från Konsthantverkarnas gille och Svenska slöjdföreningens styrelse framförda önskemålen om införande av auktorsskydd för alster av konstslöjd blevo föremål för omprövning av sakkunniga, som förordnats att inom justitiedepartementet biträda vid behandling av frågan om ändrad lagstiftning rörande den litterära och konstnärliga äganderätten samt vad därmed ägde samband. De sakkunniga, vilka närmast haft att förbereda den revision av vår lagstiftning, som nödvändiggjordes av Sveriges anslutning till den reviderade bernkonventionen, framlade den 28 juli 1914 betänkande med förslag till, bland annat, lag om rätt till verk av bildande konst. Enligt 1 § i nämnda lagförslag skulle skyddet för konstverk utsträckas till att omfatta jämväl alster av konsthantverk och konstindustri. Efter att hava omnämnt nyssnämnda skrivelser anförde de sakkunniga till stöd för sitt förslag, bland annat:

Strävandet att sprida konstens skapelser och de av dem förmedlade skönhetsvärden till allt bredare lager av vårt folk hade funnit ett ökat antal nitiska målsmän. Och det syfte, som därvid låge till grund — smakens förädlande och skönhetssinnets höjande även inom de kretsar, som dittills stått i det hela oberörda av konstens inflytelser — vore för visso ett kulturintresse, väl värt uppmuntran och stöd från statsmaktens sida. Men därutinnan vore det icke nog, att de fria konsternas alster genom utställande samt genom goda och prisbilliga reproduktioner gjordes tillgängliga för den stora allmänheten. Av ännu större vikt syntes det vara, att åt de för det vardagliga bruket avsedda möbler och andra bohagsting, nyttighetsföremål och prydnadssaker förlänades en prägel av skönhet och stil. Det vore detta behov, konstslöjden hade att tillgodose; och densammas sociala uppgift syntes alltså vara icke mindre betydelsefull än de fria konsternas. Då det ansetts,

att den målande och tecknande konstens samt skulpturens utövare för att värdigt kunna fylla den kulturuppgift, som dem tillkomme, hade behov av en speciell lagstiftning till skydd för de ekonomiska och ideella intressen, vilka med konstverken vore förenade, syntes detta hava giltighet även vad konstslöjdens idkare anginge. Vid sådant förhållande samt på de skäl, som därutinnan anförts i omförmälda yttranden av Konsthantverkarnas gille och Svenska slöjdföreningens styrelse, hade vårt lands högt utvecklade konsthantverk och konstindustri ansetts böra i skyddshänseende likställas med övriga arter av bildande konst. Vidare erinrade de sakkunniga, att därest den svenska lagstiftningen om auktorsskydd för konstverk komme att omfatta även konstslöjdens alster, Sverige jämlikt den reviderade bernkonventionen hade skyldighet att skydda även utländska alster av konsthantverk och konstindustri för så vitt de fölle under konventionen utan hänsyn till om svensk konstslöjd åtnjöte skydd i deras hemland. Då ett utsträckande av den svenska lagens skydd utan villkor om reciprocitet icke syntes överensstämma med den hos oss rådande rättsuppfattningen, hemställde de sakkunniga, att Sverige — med begagnande av den unionsländerna i artikel 27 andra stycket av konventionen tillförsäkrade rätten — måtte vid tillträdet till konventionen göra sådant förbehåll, att ömsesidighetsgrundsatsen även i sagda punkt upprätthölles.

Rörande frågan, huruvida genom antagandet av de sakkunnigas förslag en särskild lagstiftning om skydd för prydnadsmönster skulle bliva överflödig yttrade de sakkunniga, att man från rent teoretisk synpunkt skulle vara böjd att besvara denna fråga jakande. Enligt sitt begrepp måste ju *prydnads*mönstret, liksom konstskapelsen, syfta till en estetisk verkan. Och då såsom en ytterligare förutsättning för ett mönsters skyddande krävdes, att detsamma skulle vara *nytt*, syntes berörda krav och konstverkslagens fordran, att ett såsom konstverk skyddat alster måste framträda såsom original, d. v. s. präglat av sin upphovsmans individualitet, regelmässigt sammanfalla — även om, särskilt vad de allra enklaste mönstren anginge, det i något enstaka undantagsfall skulle kunna inträffa, att ett visst mönster alldeles överensstämde med ett äldre, utan att dock någon påverkan därifrån förelegat. Det senare tillkomna mönstret vore då visserligen originalt och sålunda skyddat enligt konstverkslagen, men eftersom det icke kunde karakteriseras såsom nytt, vore det uteslutet från mönsterskyddet. I enlighet därmed syntes alltså, för den händelse konstslöjdens alster hänfördes under konstverksskyddet, något särskilt mönsterskydd icke vidare erfordras. Inom det praktiska lagstiftningsarbetet hade emellertid en annan uppfattning gjort sig gällande. De sakkunniga erinrade i detta sammanhang, att i vissa främmande länder förekomme såväl auktorsskydd som mönsterskydd för konstslöjdens alster.

Patent- och registreringsverket den 29 december 1914.

Över de sakkunnigas förslag avgavs yttrande av, bland andra, patent- och registreringsverket, som i utlåtande den 29 december 1914 framhöll, att jämställandet av konsthantverkets och konstindustriens alster med verk av s. k. ren konst vore ägnat att väcka tillfredsställelse, då därigenom den svenska konstslöjdens berättigade krav på lagligt skydd mot efterbildning bleve i rikligt mått tillgodosett. Vidare anfördes, bland annat:

I fråga om den föreslagna lagens förhållande till mönsterskyddet kunde ämbetsverket icke dela den av de sakkunniga uttalade meningen, att för den händelse konstslöjdens alster hänfördes under konstverksskyddet, något särskilt mönsterskydd icke vidare erfordrades. Ett prydnadsmönster kunde nämligen enligt ämbetsverkets åsikt mycket väl vara berättigat till skydd enligt 1899 års lag om skydd för vissa mönster och modeller utan att därför såsom ett alster av konsthantverk eller konstindustri falla under den föreslagna la-

gen. Visserligen borde orden konsthantverk och konstindustri i 1 § av förslaget icke uppfattas i den mycket inskränkta betydelse, som i vardagligt språkbruk mången gång gåves åt dessa begrepp, men å andra sidan finge man icke bortse från att lagen endast hade avseende å verk av bildande *konst*. Att i praxis avgöra, huruvida ett verk skulle anses konstnärligt eller icke, måste givetvis ofta ställa sig mycket svårt. Visserligen borde det, såsom de sakkunniga även framhållit, icke spela någon roll, huruvida det konstnärliga värdet vore större eller mindre, men ett verk, som saknade varje dylikt värde, borde dock vara uteslutet från konstverksskyddet. Ett prydnadsmönster syftade, enligt ämbetsverkets uppfattning, till att giva den vara, därå det användes, ett för den köpande allmänheten tilldragande utseende. Att emellertid under alla förhållanden likställa detta med de estetiska krav, ett konstverk vore avsett att fylla, ansåge patent- och registreringsverket icke vara riktigt. Ett rand- eller rutmönster för byxtyg, ett enkelt linjemönster för tapeter kunde exempelvis enligt ämbetsverkets åsikt icke rubriceras såsom konstverk, såsom alster av konstindustri. Ehuru ämbetsverket alltså vore övertygat om att en del prydnadsmönster fölle utom konstslöjdens område, vore det däremot mer än vanskligt att uppdraga några bestämda gränser i nämnda hänseende. Jämväl ur berörda synpunkt måste för industriens män framstå såsom önskvärt, att särskilt i tvivelaktiga fall vid sidan av konstverkslagen hava tillgång till ett speciellt mönsterskydd, vilket under de betingelser, mönsterlagen uppställde, erbjöde vederbörande en otvivelaktig rätt att beivra eventuellt intrång. Den gällande mönsterlagen avsåge endast mönster för prydnadsändamål. Det syntes icke vara uteslutet, att en eventuell ny mönsterlag ansåges böra omfatta även mönster för andra ändamål. Att en sålunda utsträckt mönsterlag i än högre grad försvarade sin plats vid sidan av konstverkslagen, vore uppenbart. Däremot delade patent- och registreringsverket de sakkunnigas åsikt, att Sverige vid biträdandet av den reviderade bernkonventionen borde göra erforderligt förbehåll för reciprocitetsgrundsatsens upprätthållande.

Kommerskollegium den 16 november 1915.

Kommerskollegium, som den 16 november 1915 avgav utlåtande över de sakkunnigas förslag, lämnade till en början redogörelse för inkomna yttranden från ett stort antal föreningar, bolag och enskilda näringsidkare, representerande olika verksamhetsgrenar, som komme att beröras av det föreslagna skyddet. Därefter anförde kollegiet i huvudsak följande:

Av den utredning, kollegiet verkställt, framginge, att från det konstnärliga hantverkets sida ett allmänt intresse för auktorsskydd förelåge. Vad anginge industrien funnes inom möbeltillverkningen ett ganska allmänt intresse för skydd. Beträffande metallindustrien förordade endast de inom guldsmedsbranschen hörda sammanslutningarna förslaget. Textil-, tapet-, glas-, porslins- och lervaruindustrierna ställde sig i det hela avvisande. Sveriges industriförbund uttalade jämväl, att lagen ej borde beröra alster av konstindustri. För egen del ansåge kollegiet, att hur tilltalande tanken på ett över hela konstslöjden utsträckt konstverksskydd än vore, man dock måste framgå med varsamhet i dessa frågor, däri saknades en inom landet vunnen erfarenhet. Man finge icke utan vidare på svenska förhållanden tillämpa de rön, som gjorts i de stora industriländerna. Skyddet borde därför ej utsträckas över de tillverkningar, som av sina utövare ännu ej ansåges mogna därför. Kollegiet tillstyrkte förslaget beträffande konsthantverket men avstyrkte detsamma i avseende å konstindustrien med undantag av möbel- och guldsmedsindustrierna. Tillika erinrade kollegiet, att varje försök att vid frågans lösning skydda endast den såsom hantverk bedrivna delen av en viss tillverkningsgren förutsatte en tillförlitlig grund för avgörandet om ett föremål vore industri- eller

hantverksprodukt. Att en sådan grund ofta skulle komma att saknas, vore tydligt. Den begränsning av skyddets omfattning, som sålunda föreslagits, borde enligt kollegiets mening ej vara slutgiltig. I den mån inom en industri uppstode ett övervägande intresse av skydd, borde industrien i fråga inordnas under lagens tillämplighetsområde.

De sakkunnigas betänkande anmäldes i statsråd den 19 april 1918 av chefen för justitiedepartementet, vilken därvid rörande förslaget att utsträcka skyddet även till konstslöjdens alster anförde: *Proposition nr 3 till 1919 års lagtima riksdag.*

De skäl, som de sakkunniga till stöd för sin ståndpunkt anfört, funne departementschefen vara synnerligen beaktansvärda. Men å andra sidan ansåge han, lika med kommerskollegium, det icke böra ifrågakomma att införa konstverksskydd för sådana arter av konstslöjd, vilkas utövare icke önskade sådant skydd. Kollegiet hade med stöd av den i ämnet verkställda undersökning funnit konstverksskyddet böra gälla *dels* i fråga om *konsthantverket* i dess helhet *dels*, vad *konstindustrien* anginge, beträffande möbeltillverkningen och guldsmidet. Kollegiet hade emellertid självt fäst uppmärksamheten på den svårighet, som mötte, då det gällde att avgöra, huruvida ett föreliggande alster vore en produkt av hantverk eller av industri. Med hänsyn till denna, i vissa fall säkerligen alldeles olösliga svårighet och då en sådan uppdelning näppeligen läte förena sig med de allmänna grundsatserna för auktorsrätten, funne departementschefen sig icke kunna tillstyrka, att alster av konsthantverk och alster av konstindustri behandlades på olika sätt i skyddshänseende. Vad de två industrigrenar anginge, vilka enligt kollegiets mening borde ställas under konstverksskyddet, så funnes för *guldsmidet* redan möjlighet till skydd enligt mönsterlagen, som ju avsåge alster tillhörande metallindustrien. Och det vore departementschefens avsikt att i annat sammanhang inför Kungl. Maj:t föreslå sådan ändring i nyssnämnda lag, att densamma bleve tillämplig även vad *möbelfabrikationen* beträffade. Representanterna för konstindustriens övriga grenar ställde sig avvisande till de föreslagna bestämmelserna. Vid sådant förhållande funne departementschefen sig böra hemställa, att varken konstindustrien eller konsthantverket för det dåvarande måtte göras till föremål för det skydd, som förmedlades av konstverkslagen.

I 1 § av det förslag till lag om rätt till verk av bildande konst, som jämte vissa andra lagförslag genom proposition (nr 3) förelades 1919 års lagtima riksdag, upptogs i enlighet med departementschefens hemställan en bestämmelse av innehåll, att alster av konsthantverk och konstindustri icke skulle vara föremål för skydd enligt lagen.

Med anledning av propositionen väcktes inom andra kammaren en motion (nr 265), däri herrar P. A. Hansson i Stockholm och Bernh. Eriksson i Grängesberg hemställde, att den ifrågasatta lagen måtte utsträckas till att omfatta jämväl konstslöjdsföremål. Till stöd för denna hemställan anförde motionärerna, bland annat: *Motion vid 1919 års lagtima riksdag.*

Den synpunkt, som varit avgörande för departementschefen, nämligen att det skulle vålla svårigheter att låta skyddet gälla endast en begränsad del av konstslöjden, kunde näppeligen få vara bestämmande vid en lagstiftning av ifrågavarande slag. På grund av att en del av industriens företrädare ur krasst ekonomiska synpunkter önskade frihet från lagbestämmelser i berörda avseende, skulle alla vårt lands konsthantverkare ställas utanför det skydd, man ville

tillerkänna andra konstidkare. Att ett alster av konsthantverk vore fullt ut i samma behov av skydd som andra konstverk, syntes emellertid otvivelaktigt. Ja, ett alster av konsthantverk kunde till och med vara i *större* behov av skydd. Ty medan det i praktiken relativt sällan förekomme, att t. ex. en målning vore föremål för olaglig kopiering, vore det tyvärr ytterst vanligt, att alster av konsthantverk på grund av den större lättheten att efterbilda dem illojalt kopierades. Från Sveriges konsthantverkare hördes synnerligen ofta klagomål över att produkterna av deras andliga verksamhet av fabriker kopierades för avsalu. Motionärerna kunde heller icke finna varför icke en konsthantverkare skulle hava samma auktorsrätt, som enligt lagförslaget tillkomme utövare av fri konst, då det syntes vara allmänt erkänt, att deras alster konstnärligt sett kunde vara av fullt ut lika högt värde och då för övrigt konsthantverk bedreves även av framstående målare, bildhuggare och arkitekter. Vad industriens invändningar mot skyddet beträffade, så syntes det oriktigt att taga den stora hänsyn till dessa, som propositionen visade. Man måste komma ihåg, att konstverksrätten vore en auktorsrätt, som borde skyddas mot industriens illojala tillgrepp. En frihet, som tilläte industrien att opåtalt för egen vinning profitera av konsthantverkarnas eller inom konstindustrien sysselsatta målares, skulptörers och arkitekters andliga arbete, borde det icke ligga i en kulturnations intresse att bibehålla. Konstverksskydd för alster av konstindustri och konsthantverk funnes även i de flesta Europas nationer.

Under framhållande av att det i många fall komme att möta svårigheter vid bestämmande av gränsen för lagens tillämpning, föreslogo motionärerna, att mål rörande vad som vore att hänföra till skyddade verk och alster skulle handläggas av särskild domstol. Såsom lämplig domstol anvisade motionärerna Stockholms rådhusrätt, som vid handläggning av dylika mål borde förstärkas med tre sakkunniga ledamöter.

Första lagutskottet 1919 (nr 10).

Första lagutskottet yttrade uti avgivet utlåtande (nr 10) i huvudsak följande:

Utskottet kunde icke dela departementschefens betänkligheter mot konstverksskyddets utsträckande jämväl till konstslöjden. Gent emot kommerskollegii av departementschefen biträdda uppfattning, att skyddet ej borde utsträckas till sådana arter av konstslöjd, vilkas utövare icke önskade sådant skydd, ansåge utskottet för sin del det *principiellt* riktiga vara att låta konstverksskyddet omfatta varje art av bildande konst. Givetvis måste man därvid, på sätt kollegiet anfört, framgå med varsamhet och nödig hänsyn tagas till näringsidkarnas önskningar; helt avgörande borde de dock icke vara. Utskottet anslöte sig i detta avseende till vad patentlagstiftningskommittén för mönsterskyddets del anfört i sitt betänkande med förslag till lag om mönsterskydd, på sätt utskottet närmare utvecklade i sitt utlåtande i anledning av en framlagd proposition (nr 5) om ändringar i och tillägg till mönsterlagen. I detta sammanhang borde allenast nämnas, att kommittén ansett, att endast där det kunde påvisas, att någon industrigren genom mönsterskyddet komme att lida verkligt men, borde en sådan industri hållas utanför området för en mönsterlag. Vad kommittén sålunda anfört syntes i än högre grad böra äga tillämpning på konstverksskyddet, vilket direkt och således utan föregående särskild registrering grundade sig å auktorsrätten. Och i fråga om det sistnämnda kunde näppeligen enligt utskottets förmenande någon art av konstslöjden komma att bliva lidande av att ett sådant skydd infördes. Vad konsthantverket beträffade, förelåge ju tvärtom, enligt vad kollegiet vitsordat, från dettas sida ett allmänt intresse för konstverksskydd. Vad åter den konstnärliga industrien anginge, syntes den visserligen, enligt vad kollegiets utlåtande i ämnet gåve vid handen, i allmänhet hava ställt sig avvisande. Vad i

sådant avseende anförts vore dock enligt utskottets förmenande icke tillräckligt skäl för att ställa industrien utanför skyddet. Utskottet vore således ense med de sakkunniga och motionärerna därutinnan, att konstverksskyddet borde utsträckas även till konstslöjdens alster.

I likhet med de sakkunniga och på de av dem anförda skälen förutsatte utskottet, att Sverige vid tillträdet till den reviderade bernkonventionen skulle göra sådant förbehåll, varigenom ömsesidighetsgrundsatsen även i denna punkt komme att upprätthållas.

På grund av det anförda hemställde utskottet om sådan ändring i 1 § av det framlagda lagförslaget, att konstverksskyddet komme att omfatta jämväl konsthantverk och konstindustri. — Reservation anmäldes av en ledamot, som hemställde, att nyssnämnda lagrum måtte erhålla den lydelse, som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Vid ärendets behandling i riksdagen stannade kamrarna i olika beslut, i det att första kammaren utan votering biföll utskottets hemställan, medan andra kammaren med 62 röster mot 38 antog Kungl. Maj:ts förslag. Under debatten i första kammaren yttrade t. f. departementschefen, bland annat, att beträffande frågan om konstverksskyddets utsträckande till alster av konsthantverk och konstindustri egentligen icke funnes någon principiell skiljaktighet mellan den ståndpunkt, som intagits i propositionen, och den av utskottet uttalade meningen samt att det från Kungl. Maj:ts sida icke mötte nämnvärda betänkligheter att acceptera utskottets förslag.

I avgivet memorial (nr 13) ansåg första lagutskottet, att sammanjämkning borde äga rum på det sätt, att första kammaren, med frånträdande av sitt förut fattade beslut, biträdde andra kammarens beslut, samt att bägge kamrarna beslöte, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning taga i förnyat övervägande, i vad mån och under vilka villkor alster av konsthantverk och konstindustri kunde beredas skydd enligt lagen om rätt till verk av bildande konst, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill övervägandet givit anledning.

Riksdagen biföll utskottets hemställan, varefter skrivelse i ämnet avläts den 1 april 1919 (nr 76).

I enlighet med det av riksdagen antagna förslaget utfärdades den 30 maj 1919 nu gällande lag om rätt till verk av bildande konst. Riksdagens i skrivelsen gjorda hemställan föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Proposition nr 5 till 1919 års lagtima riksdag.

Genom proposition (nr 5) framlade Kungl. Maj:t för samma riksdag förslag till lag om ändringar i och tillägg till 1899 års lag om skydd för vissa mönster och modeller. Förslaget innebar i huvudsak, att mönsterskyddet skulle utsträckas att omfatta jämväl träindustrien samt att skyddstiden skulle förlängas till tio år.

Patentlagstiftningskommittén.

Sistnämnda förslag var närmast föranlett av en utredning, som verkställts av patentlagstiftningskommittén. Nämnda kommitté hade den 24 mars 1916 avgivit betänkande med förslag till lag om mönsterskydd. Enligt detta förslag skulle mönsterskyddet principiellt omfatta hela industrien. Därjämte innebar förslaget vissa förändringar i skyddets tekniska anordnande samt en utsträckning

av skyddstiden till högst femton år. I motiveringen till förslaget anförde kommittén, bland annat:

Att mönsterskyddet vilade på en riktig och sund princip, syntes obestridligt. Det kunde nämligen icke vara annat än billigt och rättvist, att även åt den gren av andligt arbete, som bestode i komponerandet av mönster, gåves ett skydd, som möjliggjorde för dess utövare att erhålla skälig ersättning för sitt arbete. Värdefullt sålunda i första hand för mönsterritaren vore mönsterskyddet av ej mindre betydelse för industriidkaren och hantverkaren. Med allmänhetens alltmer utvecklade smak och stegrade anspråk bleve förvisso en tilldragande utstyrsel av varorna ett allt viktigare medel för ernående av ökad avsättning. Att det vid sådant förhållande skulle för vederbörande vara av stort värde att kunna lagligen hindra andra från att begagna sig av de mönster, vilka han själv i berörda syfte önskade använda för sina varor, vore uppenbart. Det vore dock ej blott av hänsyn till enskilda intressen, som mönsterskyddet vore påkallat; i dess betydelse såsom en mäktig hävstång för höjande av konsthantverket och konstindustrien, uppammande av en inhemsk, på nationell grund arbetande mönsterritarkår, odlande av skönhetssinnet och den goda smaken, främjande av lojala affärsmetoder och stärkande av respekten för andras andliga arbete låge enligt kommitténs mening förvisso tillräcklig anledning att anse ett dylikt skydd såsom ett beaktansvärt statsintresse. Givet vore, att med den möjlighet att förvärva rättigheter, som mönsterskyddet medförde, även följde förpliktelse att respektera andras mönsterrätter, men enligt kommitténs åsikt kunde denna helt naturliga förpliktelse i allmänhet icke verka betungande. De farhågor i berörda hänseende, som understundom kommit till synes, torde mången gång hava berott på ett missförstånd angående mönsterskyddets innebörd. Då motivet i ett mönster icke i och för sig kunde utgöra föremål för skydd, stode det envar fritt att vid utarbetande av nya mönster använda samma motiv, som de skyddade mönstren innehölle. Att märka vore vidare, att mönsterskydd kunde förvärvas endast för nya mönster och blott för en begränsad, jämförelsevis kort tid. Den industriidkare, som icke ville nedlägga kostnader på nya mönster, hade därför alltid en rik tillgång på mönster, som han fritt finge eftergöra på grund av att de antingen aldrig blivit skyddade eller ock efter skyddstidens utlöpande blivit allmänhetens egendom. Naturligtvis kunde vissa industriidkare finna det förmånligt att utan inskränkning få eftergöra för annans räkning utarbetade mönster, så snart de utsläppts i marknaden, men kommittén kunde icke finna, att beträffande någon industrigren dylika intressen förtjänade att beaktas, så länge fråga endast vore om ett mönsterskydd för svenskar. I fråga om ett mönsterskydd, som stode öppet även för utlänningar, ställde sig förhållandena i någon mån annorlunda, enär utlandet kunde äga vissa företräden beträffande komponerandet av mönster och den inhemska industriens intressen naturligtvis måste i främsta rummet tillgodoses. Då Sverige genom att ansluta sig till den genom pariskonventionen av år 1883 bildade internationella unionen för skyddande av den industriella äganderätten förpliktat sig att i fråga om mönsterskydd giva unionsstaternas medborgare och med dem enligt konventionsbestämmelserna likställda personer samma rättigheter som landets egna undersåtar, måste mönsterlagen bereda dessa utlänningar möjlighet att erhålla skydd för sina mönster i samma omfattning och inom samma industriområden som svenskar. Detta hade varit ägnat att framkalla stora betänkligheter mot mönsterskyddet hos en del svenska industriidkare, som ansåge det för en värdefull rättighet att fritt få efterbilda utländska mönster. Kommittén hölle emellertid före, att det slaviska efterhärmandet av utlandet icke i och för sig kunde vara förtjänt av någon uppmuntran från statens sida samt att det för industrien i allmänhet icke kunde före-

ligga något verkligt behov att från utlandet låna ej blott uppslag, idéer och motiv utan även färdiga förebilder. Av vad sålunda anförts framginge, att kommittén för sin del ansåge det principiellt riktiga vara att låta mönsterskyddet utsträckas till industriens hela område. Den ofta uttalade satsen, att mönsterskydd icke borde påtvingas en industri mot dess önskan, kunde kommittén icke utan vidare godtaga. Naturligtvis borde stor hänsyn tagas till en sådan önskan; av avgörande betydelse finge den dock enligt kommitténs mening icke vara. Dels tjänade nämligen mönsterskyddet icke blott enskilda utan även allmänna intressen, dels vore de enskilda intressena icke uteslutande industriens utan även mönsterritarnas, och dels kunde en industrigrens undantagande från lagens tillämpning medföra en viss inskränkning i skyddet för andra industrigrenar, då ett skyddat mönster därigenom skulle fritt få användas å föremål inom den undantagna industrigrenen. Kommittén ansåge därför starka skäl fordras för att hindra det fulla införandet i vårt land av ett skydd, som vilade på så rättvis grund som mönsterskyddet och som vore gällande i de flesta kulturstater. Kunde det emellertid påvisas, att någon industrigren genom ett dylikt skydd komme att lida verkligt men, borde, även enligt kommitténs åsikt, en sådan industri hållas utanför området för en mönsterlag. Ett dylikt men kunde tänkas uppkomma på grund av industriens beroende av utländska förebilder men näppeligen av någon annan anledning. Också hade de protester, som förekommit mot ett mösterskydd, egentligen varit riktade mot skyddets utsträckande till även utländska mönster, under det att så gott som undantagslöst någon farhåga för ett mönsterskydd, begränsat till inhemska mönster, icke syntes hava försports inom någon gren av industrien.

Efter att hava närmare granskat de invändningar, som från olika håll inom industrien framställts mot mönsterskyddet, uttalade kommittén, att allvarliga olägenheter av ett dylikt skydd skulle uppstå endast för viss del av textilindustrien, nämligen den, som tillverkade vävnader, avsedda för beklädnadsartiklar. Sagda industrigren, som måste följa modets växlingar och i följd därav vore nödsakad att hämta mönster från utlandet, skulle nämligen genom ett mönsterskydd i stor utsträckning komma att berövas tillgången till nya, utländska mönster. Kommittén föreslog därför upptagande i lagen av ett undantag från mönsterskyddets verkningar, som skulle bereda nämnda industrigren frihet att vid tillverkning använda utländska förebilder.

I fråga om förhållandet mellan mönsterskyddet och konstverksskyddet i den omfattning, som föreslagits i det år 1914 framlagda lagförslaget, var kommittén av annan åsikt än de sakkunniga. Kommittén anslöt sig i denna del till den uppfattning, som uttalats av patent- och registreringsverket. Härutinnan anförde kommittén: I likhet med patent- och registreringsverket ansåge komittén, att många prydnadsmönster, vilket begrepp otvivelaktigt omfattade även enkla mönster, måste komma att falla utanför den föreslagna konstverkslagens tillämplighetsområde. En särskild mönsterlag finge då en stor betydelse, enär det skydd, som densamma lämnade, kunde komma de eljest skyddslösa prydnadsmönstren till del och i varje fall i fråga om alla sådana mönster, vilkas egenskap av konstverk kunde sättas i fråga, vore säkrare att anlita än konstverkslagen, vars tillämplighet i ett visst fall alltid vore beroende på vederbörande domstols uppfattning om vad som borde förstås med konst. Någon definition å detta begrepp funnes icke i svensk rätt, och i den utländska litteraturen ginge meningarna därom mycket i sär. Men även om alla prydnadsmönster vore skyddade såsom konstverk, skulle dock av praktiska skäl ett särskilt, på registrering byggt skydd för dessa mönster icke vara utan betydelse, enär, såsom även de sakkunniga framhållit, registreringen underlättade bevisningen om upphovsmannaskapet, något som särskilt vore av vikt

i fråga om konstslöjdens alster, vilka i regel framträdde såsom anonyma. Kunde sålunda en särskild prydnadsmönsterlag väl försvara sin plats vid sidan av en konstverkslag, som omfattade även konstslöjdens produkter, vore detta naturligtvis i ännu högre grad fallet med en mönsterlag, vilken såsom den av kommittén föreslagna skyddade mönster, oavsett om de hade ett estetiskt syfte eller icke.

Chefen för justitiedepartementet den 30 augusti 1918.

Kommitténs betänkande anmäldes i statsråd den 30 augusti 1918, därvid departementschefen redogjorde för innehållet av åtskilliga över förslaget avgivna utlåtanden samt vidare anförde:

Vad sålunda i ärendet förekommit hade bibringat departementschefen den övertygelsen, att det icke skulle vara tillrådligt att införa ett så omfattande mönsterskydd, som kommittén föreslagit. Kommittén syntes vid avvägandet av mönsterskyddets gagneliga och mindre gynnsamma sidor hava i viss mån överskattat de förra. Det borde särskilt framhållas, att hänsynen till mönsterritarnas intressen, vilka kommittén tillmätt stor vikt, näppeligen motiverade den föreslagna utsträckningen av mönsterskyddet. I sistnämnda avseende vore nämligen att märka, att, om arbetsgivarna tillerkändes rätt med avseende å anställda mönsterritares mönster i den omfattning, kommittén föreslagit, de mönsterritare, som vore anställda i industriens tjänst och som utgjorde det övervägande flertalet, knappast kunde hava något större intresse av om skydd förefunnes eller icke. Även om farhågorna för mönsterskyddets skadliga inverkan på industrien i vissa fall kunde vara överdrivna, ansåge departementschefen försiktigheten bjuda att ej införa ett mönsterskydd för de industrigrenar, där det förefunnes en utbredd önskan att få stå utanför skyddet. Och om från mönsterskyddet, i enlighet med vad kommerskollegium hemställt, skulle undantagas hela textil-, glas- och porslinsindustrierna, syntes någon särskild anledning icke finnas att upprätthålla kommitténs förslag att i princip utvidga mönsterskyddet till alla industrier. Av de olika industrierna vore det egentligen endast möbelindustrien, inom vilken en allmän önskan om införande av mönsterskydd gjort sig gällande. Vid sådant förhållande syntes mönsterskyddet för det dåvarande böra utvidgas endast därhän, att vid sidan av metallindustrien upptoges ett visst annat område av industrien, så avgränsat, att möbelindustriens intressen bleve tillgodosedda. De betänkligheter, som från tvenne handelskammare anförts jämväl i fråga om berörda industri, syntes i jämförelse med de krav på mönsterskydd, som från denna industrigrens representanter framburits, icke vara tungt vägande. Det angivna ändamålet syntes kunna lämpligast uppnås genom att med metallindustrien sidoordna träindustrien.

Icke heller beträffande den tekniska anordningen av mönsterskyddet ansåg departementschefen sig kunna förorda kommitténs förslag oförändrat. Gällande mönsterlag anslöte sig nära till patentförordningen. Av de avvikelser, kommitteförslaget företedde från mönsterlagen, vore många av den art, att vad som till stöd för dem kunde anföras även gällde för motsvarande förändringar i patentlagstiftningen. I vissa hänseenden skulle ett antagande av kommitténs förslag verka föregripande med avseende på revisionen av patentförordningen, och detta vore så mycket mindre lämpligt, som förslaget icke ur dessa synpunkter undergått någon granskning i patentintresserade kretsar. Därest man antoge en mönsterskyddslag för metall- och träindustrierna, vilken i tekniskt avseende anslöte sig till kommitténs förslag, skulle på grund av den nya lagens bristande överensstämmelse med den gällande patentförordningen oegentligheter och missförhållanden komma att bestå intill dess den nya patentlagen, kanske först efter flera år, komme till stånd.

På grund av det anförda hade departementschefen ansett det vara lämpli-

gast att endast vidtaga en partiell revision av gällande mönsterskyddslag. Vid en sådan revision borde, samtidigt som skydd bereddes åt träindustrien, i anslutning till kommitténs förslag vidtagas vissa ändringar, som utan att äga något samband med patentlagstiftningen vore påkallade med hänsyn till metall- och träindustriernas intressen. I enlighet därmed hade inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till lag om ändringar i och tillägg till mönsterlagen.

Då enligt detta förslag lämnats oförändrade flera stadganden i mönsterlagen, vilkas avfattning företedde brister, som kommittén i sitt betänkande framhållit och i sitt förslag sökt undanröja, hade departementschefen utgått ifrån, att vid den stundande revisionen av patentförordningen frågan om mönsterlagens omarbetning skulle på nytt upptagas till behandling och att därvid överensstämmelse mellan de båda författningarna skulle komma till stånd i de delar, där skiljaktigheter ej betingades av skyddsföremålens olika art.

Omförmälda lagförslag framlades genom proposition (nr 5) för lagtima riksdagen 1919.

Med anledning av propositionen väcktes inom riksdagen två motioner, den ena (nr 108) inom första kammaren av herrar Oscar Olsson och Wijk, vilka yrkade, att mönsterskyddet måtte utvidgas att omfatta, förutom trä- och metallindustrierna, även glas-, porslins- och stenindustrierna, textilindustrien med undantag av vävnader, avsedda för beklädnadsartiklar, samt pappers- och läderindustrierna, och den andra (nr 264) inom andra kammaren av herrar Fast och Hansson i Sölvesborg, vilka hemställde om avslag å propositionen.

Första lagutskottet 1919 (nr 11).

Första lagutskottet erinrade i utlåtande (nr 11) över propositionen om den ståndpunkt, utskottet intagit till spörsmålet om konstverksskyddets utvidgande till konstslöjdens alster, samt förklarade, att enligt utskottets mening ett mönsterskydd ingalunda skulle bliva utan betydelse genom införande av ett konstverksskydd i den av utskottet föreslagna utsträckningen utan alltjämt fylla en viktig uppgift. Vidare anförde utskottet:

Vad anginge frågan om mönsterskyddets utsträckning, ansåge utskottet — i likhet med patentlagstiftningskommittén och i överensstämmelse med utskottets åsikt i fråga om konstverksskyddets utsträckande till konstslöjden — det principiellt riktiga vara att låta mönsterskyddet utvidgas att gälla hela industrien; de skäl, som patentlagstiftningskommittén därutinnan anfört till stöd för sin ståndpunkt, funne utskottet övertygande. En annan fråga vore, huruvida inom någon del av industrien möjligen skulle kunna föreligga särskilda omständigheter och förhållanden, som påkallade något undantag i ett eller annat avseende från mönsterskyddets verkningar. I fråga om det motstånd, som från vissa industriers sida framträtt mot mönsterskyddet, torde detta delvis hava sin grund i en missuppfattning angående mönsterskyddets rätta innebörd och delvis vara att söka i betydligt överdrivna farhågor för mönsterskyddets skadliga inverkan på industrien. På sätt patentlagstiftningskommittén anmärkt, kunde ju, då motivet i ett mönster icke i och för sig vore föremål för skydd, en var vid utarbetandet av nya mönster använda samma motiv, som de skyddade mönstren innehölle. Vidare kunde mönsterskyddet förvärvas endast för nya mönster och blott för en begränsad, jämförelsevis kort tid; den industridkare, som icke ville nedlägga kostnad på nya mönster, hade därför alltid en rik tillgång på mönster, som han fritt finge eftergöra på grund av att de antingen aldrig blivit skyddade eller ock efter skyddstidens utlöpande blivit

allmänhetens egendom. Vad särskilt anginge tillgången till utländska mönster, vilken fråga givit anledning till de största farhågorna, skulle ett mönsterskydd icke avskära denna tillgång, ty dels bleve endast de mönster, som här registrerades, undandragna de svenska fabrikanternas fria begagnande, dels kunde i talrika fall även rätt att använda dessa erhållas, ehuru mot ersättning. Vidkommande slutligen tillika uttalade farhågor, att mönsterskyddet skulle lända särskilt de mindre industriidkarna till skada, samt att varorna genom ett dylikt skydd komme att fördyras för allmänheten, syntes dessa näppeligen vara grundade. På sätt kommittén framhållit, syntes nämligen kostnaden för mönster, även om skydd därför förvärvats, i regel icke vara större än att även en industriidkare med mera begränsade tillgångar utan svårighet skulle kunna bära densamma, och vad beträffade den befarade prisökningen å varan, torde en sådan icke behöva ifrågakomma eller i allt fall bliva ringa, då ersättningen för mönstret kunde uttagas genom den större avkastning, skyddet beredde industriidkaren. Med den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit till den principiella frågan om mönsterskyddets utsträckande, och då de betänkligheter däremot, som från vissa industriers sida framträtt, icke enligt utskottets förmenande vore av beskaffenhet att obetingat böra ställa dem utanför skyddet, hade utskottet icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts förslag att utsträcka mönsterskyddet till allenast träindustrien. Man förstode lätt det motstånd, som mot Kungl. Maj:ts förslag rests från vissa utövare av sistnämnda industri. En lag, som principiellt omfattade varje industri, vore för den enskilde näringsidkaren vida lättare att underkasta sig än bestämmelser, som gällde allenast hans och kanske även någon annans näringsgren. Att, på sätt departementschefen tänkt sig, så småningom föra in under skyddet den ena industrien efter den andra, allt eftersom önskningarna därom inom densamma syntes överväga förefintligt motstånd, funne utskottet mindre lämpligt. Då det principiellt riktiga syntes vara, att mönsterskydd infördes, borde denna princip omfattas och endast de undantag göras, som av behovet funnes oundgängligen betingade. Vid sådant förhållande och då den ytterligare utredning, som kunde vara erforderlig för bedömande av frågan, huruvida och i vad mån för vissa industrier eller industrigrenar särskilda omständigheter kunde anses påkalla något undantag i ett eller annat avseende från mönsterskyddets verkningar, borde ske genom Kungl. Maj:ts försorg, hade det synts utskottet lämpligast, att frågan om mönsterskyddets utsträckande i hela dess vidd gjordes till föremål för förnyat övervägande från Kungl. Maj:ts sida.

På grund av det anförda hemställde utskottet, att riksdagen måtte dels förklara, att propositionen ej kunnat bifallas, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville efter förnyad utredning låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till ny lagstiftning om mönsterskydd, byggd på den grundsatsen, att skyddet skulle utsträckas till att omfatta industrien i allmänhet. Fyra ledamöter föreslogo i avgivna reservationer, att riksdagen måtte bifalla propositionen ävensom i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning taga i övervägande, huruvida lagstiftningen angående mönsterskydd lämpligen kunde utsträckas att omfatta industrien i allmänhet, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill ett sådant övervägande kunde föranleda.

Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen, varefter riksdagens beslut anmäldes i skrivelse den 1 april 1919 (nr 77).

Med föranledande av riksdagens skrivelse förordnade Kungl. Maj:t den 7 september 1920 en sakkunnig att inom justitiedepartementet biträda vid behandling av, jämte annat, den i skrivelsen gjorda framställningen. Genom beslut den 24 november 1922 förordnade Kungl. Maj:t, att utredningsarbetet skulle vila från och med den 1 januari 1923 och därefter icke upptagas utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande.

Svenska slöjdföreningens styrelse den 6 nov. 1923.

Förslaget att utsträcka konstverksskyddet till att omfatta jämväl konsthantverk och konstindustri har nu upptagits av Svenska slöjdföreningens styrelse i dess nämnda, den 6 november 1923 till Kungl. Maj:t ingivna skrivelse. I skrivelsen åberopas till en början de synpunkter, som framlagts i den vid 1919 års lagtima riksdag av herrar Hansson och Eriksson väckta motionen, varefter styrelsen för egen del anför, bland annat, följande:

Såsom skäl mot införande av auktorsskydd för konstslöjdsalster hade framhållits, att ett litet industriland som vårt endast med största försiktighet finge tillämpa de rättsregler, som i större länder visat sig nyttiga. I anledning därav hade styrelsen sökt utröna den erfarenhet, man i ett ännu mindre industriland än vårt kunnat draga av där tillämpad lagstiftning för konstslöjd, nämligen Danmark, där auktorsrätt till alster av konsthantverk och konstindustri funnes sedan år 1912. Styrelsen hade för berörda ändamål vänt sig till den juridiske konsulenten för de flesta på det konstindustriella området arbetande föreningar och industrifirmor i Danmark, Overretssagfører Aage Park i Köpenhamn, vilken i ett föredrag meddelat de danska erfarenheterna av lagstiftningen. Det framginge av sagda föredrag, att lagstiftningen i Danmark genomförts mot den allmänna meningen inom industrien, som fruktade, att lagen helt enkelt skulle omöjliggöra konstindustrien i Danmark, men att denna mening, sedan lagen väl genomförts, helt förändrats, emedan det visat sig, att lagen på det mest tydliga sätt befordrat de konstindustriella yrkena och bidragit till deras uppsving. Ingen anständig firma i Danmark skulle enligt Parks uppgift vilja undvara nämnda lag.

Det vore en inom intresserade kretsar såväl inom som utom landet allmänt hyst åsikt, att Sverige hade betingelser för att i konsthantverkligt avseende bliva ett av de ledande länderna i världen. Den svenska konstslöjden hade under de senaste åren nått en mycket hög nivå, men denna konstslöjd stode för närvarande fullkomligt rättslös. Särskilt stor fara hotade därvidlag från den utländska konkurrensen. De svenska Orreforsglasen började t. ex. vinna världsrykte, men en mindre önskvärd följd därav vore, att enligt i dagspressen synliga uppgifter de österrikiska glasbruken börjat tillverka »Schwedenglas», imitationer av nämnda glas. Vad åter den inländska konkurrensen beträffade, utgjorde nuvarande lagstiftning faktiskt en premiering av illojaliteten. Vilken mindre samvetsgrann företagare som helst kunde nu tillgodogöra sig de ekonomiska och konstnärliga ansträngningarna hos företag, vilka strävade att hos sina varor åstadkomma den konstnärliga kvalitet, som ur landets synpunkt vore i såväl socialt som kulturellt avsende önskvärd. Man kunde då icke vänta, att industrien skulle allmänt lägga ned kostnader på ritningar och modeller, som konkurrenten när som helst kunde efterapa. Även om den stora massan av industriens målsmän skulle önska den nuvarande rättslöshetens fortbestånd, ansåge styrelsen det vara statsmakterna ovärdigt att premiera ett system, som lämnade det andliga arbetet oskyddat. Emellertid vore det styrelsens uppfattning, grundad på under hand inhämtade upplysningar, att den svenska industrien ändrat mening och numera önskade auktorsskydd för konstindustriella alster. Särskilt inom glas- och

porslinsindustrierna, från vilka på sin tid det starkaste motståndet mot det föreslagna skyddet rests, hade under de senaste åren ett intensivt arbete nedlagts på att med tillhjälp av konstnärliga krafter höja tillverkningen i estetiskt avseende.

Frågans behandling vid 1924 års riksdag.

Vid 1924 års riksdag hemställdes i en inom andra kammaren av herr P. A. Hansson i Stockholm väckt motion (nr 191), att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning till 1925 års riksdag angående rättsskydd för alster av konsthantverk och konstindustri. Till stöd för denna hemställan anförde motionären, bland annat, att under de senaste åren den svenska konstslöjden erhållit ett synnerligen stort uppsving tack vare det arbete, som av enskilda näringsidkare och konsthantverkare nedlagts på att framställa estetiskt tilltalande varor. Uppsvinget hänförde sig icke blott till lyxföremål utan jämväl till enklare varor. Emellertid hade berörda uppsving medfört, att mindre lojala tillverkare, i ännu högre grad än förut varit fallet, kopierat de varor, som för egen eller förlagsmäns räkning framställts av konsthantverkare, vilket medfört ekonomiska förluster och osäkerhet på det konstindustriella området. Motionären erinrade om den av Svenska slöjdföreningens styrelse under år 1923 gjorda framställningen samt framhöll, att näringslivets organisationer numera ställde sig mera förstående till denna fråga än då de på sin tid yttrade sig över 1914 års förslag. Emellertid hade uttalats en önskan om att denna fråga måtte lösas i samband med frågan om ett utsträckt mönsterskydd, då det syntes råda motvilja mot att hänföra all nyttighetskonst under konstskyddet. Det tycktes sålunda finnas en allmän mening, att dessa båda lagstiftningsfrågor borde bliva lösta i sammanhang med varandra och sålunda frågan om rättsskydd överhuvud för konstindustrien bliva utredd.

Första lagutskottet 1924.

Första lagutskottet erinrade i utlåtande (nr 27), att utskottet vid ifrågavarande spörsmåls behandling år 1919 uttalat såsom sin åsikt, att konstslöjdens alster borde beredas rättsskydd såväl genom införande av konstverksskydd på ifrågavarande område som genom mönsterskyddets utsträckande till att omfatta industrien i allmänhet, samt att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhållit om förnyade utredningar i dessa båda hänseenden. Enligt vad utskottet inhämtat, vore emellertid något lagförslag med föranledande av riksdagens berörda framställningar icke inom den närmaste tiden att förvänta. Utskottet ansåge emellertid, att frågan om beredande av ökat rättsskydd åt konstslöjdens alster vore av den betydelse, att en förnyad anhållan från riksdagen om fortsatt utredning av densamma vore väl motiverad. Beträffande skälen för den ståndpunkt, utskottet intoge, hänvisade utskottet till de yttranden, som av utskottet avgivits vid behandlingen av de år 1919 framlagda propositionerna. De skäl, som då talat för införande av en vidsträcktare skyddslagstiftning på ifrågavarande område, syntes sedan dess hava vuxit i styrka. Till stöd för detta omdöme hänvisade utskottet till den utredning, som av kommerskollegium verkställts med anledning av styrelsens för Svenska slöjdföreningen nyssnämnda skrivelse. Liksom vid frågans föregående behandling ansåge utskottet allt fortfarande, att de betänkligheter, som från vissa industriers sida fram-

ställts mot utsträckande av mönsterskyddet och konstverksskyddet, icke vore av beskaffenhet att motivera industriens ställande utanför ett sådant skydd. Utskottet vidhölle sålunda sin uppfattning, att lagskyddet *principiellt* borde gälla all konstslöjd, vilket givetvis icke uteslöte, att vid en på sådan grund utformad lagstiftning särskilda omständigheter kunde påkalla undantag från lagskyddets verkningar i olika avseenden beträffande vissa industrier.

Utskottet gjorde därefter hemställan av det innehåll, riksdagens omförmälda skrivelse den 3 maj 1924 utvisar. Reservationer anmäldes av tre ledamöter. Utskottets hemställan blev av kamrarna utan votering bifallen.

Patent- och registreringsverket den 7 november 1924.

Över 1924 års riksdagsskrivelse har yttrande den 7 november 1924 avgivits av patent- och registreringsverket, som därvid uttalat, att ett effektivt rättsskydd å ifrågavarande område vore av behovet bestämt påkallat, att ett på registrering grundat mönsterskydd vore det för ändamålet lämpligaste, att konstverksskydd för alster av konsthantverk och konstindustri vore önskvärt samt att, även om konstverksskydd infördes, för att det åsyftade skyddet skulle fylla sitt ändamål och bliva fullt effektivt, det vore bestämt erforderligt, att jämte konstverksskyddet ett på registrering grundat mönsterskydd funnes. Vidare har ämbetsverket framhållit, bland annat, att om den uppfattning i själva saken, varåt ämbetsverket givit uttryck, vore allmän, något bestämt hinder att behandla vardera skyddsformen för sig icke syntes föreligga. Ansåge man nämligen, att båda slagen av skydd borde komma till tillämpning, kunde givetvis införandet av det ena skyddet beslutas, även om frågan angående det andra skyddet först senare komme till avgörande. Den omständigheten, att under en kortare mellantid endast det ena skyddet varit gällande, syntes vara av mindre betydelse.

Kommerskollegium den 26 januari 1925.

Kommerskollegium, vars utlåtande infordrats över såväl den av Svenska slöjdföreningens styrelse gjorda framställningen som 1924 års riksdagsskrivelse, har med skrivelse den 26 januari 1925 överlämnat utlåtande i ärendet jämte lagförslag. I skrivelsen meddelas, att kollegiet under ärendets behandling samrått med representanter för industrien, akademien för de fria konsterna och Svenska slöjdföreningen. Därjämte hava yttranden inhämtats från Bureau international de l'union pour la protection des oeuvres littéraires et artistiques i Bern, patent- och registreringsverket, akademien för de fria konsterna, Sveriges industriförbund, Stockholms, Östergötlands och Södermanlands, Smålands och Blekinge, Skånes samt Västergötlands och norra Hallands handelskamrar, handelskamrarna i Göteborg, Karlstad och Gävle, Sveriges hantverksorganisation, Föreningen för svensk hemslöjd, föreningen Handarbetets vänner, Konsthantverkarnas gille, föreningen Verkstaden, Slöjdföreningen i Göteborg, Sydsvenska föreningen för konsthantverk, Svenska föreningen för industriellt rättsskydd, överingenjören vid Aktiebolaget Gustafsbergs porslinsfabrik A. S. W. Odelberg samt ordföranden i Sveriges juvelerare- och guldsmedsförbund, direktören K. Anderson.

I utlåtandet har kollegiet redogjort för innehållet av den reviderade bernkonventionen, såvitt angår frågan om rättsskydd för alster av konstslöjd, och har därefter anfört i huvudsak följande:

I de inkomna yttrandena hade icke någon organisation bestritt behovet av rättsskydd för konstslöjden. Fastmer hade, med ett par undantag, erkänts det principiellt berättigade i att konstslöjdsalster, åtminstone i viss utsträckning, bleve föremål för lagskydd. Emellertid hade därjämte framhållits, att det vore nödvändigt att taga hänsyn till jämväl vissa rent praktiska och ekonomiska synpunkter.

Inom konstslöjden hade det svenska konsthantverket genom målmedvetna och energiska ansträngningar arbetat sig fram till en synnerligen hög konstnärlig nivå och många av dess ledande personer åtnjöte internationellt anseende. Så hade även varit förhållandet vid tiden för avgivandet av kollegiets föregående utlåtande i ämnet — år 1915 — och redan långt dessförinnan. Det hade därför varit helt naturligt, att vid den utredning, kollegiet då verkställt, det största intresset för lagskydd av ifrågavarande slag förefunnits inom konsthantverket. Även i de vid den senaste utredningen inkomna yttrandena hade från konsthantverkarna icke gjorts några invändningar mot införande av skydd utan tvärtom påyrkats skydd.

Från vissa industrier restes däremot fortfarande betänkligheter. Detta gällde naturligen särskilt dem, som av en eller annan anledning ansåge sig vara i behov av eller rent av nödsakade att efterbilda utländska mönster och modeller. Vad anginge de särskilda industrigrenarna, syntes porslins- och lervaruindustrien, kristall-, konst-, och belysningsglasindustrierna, guldsmedsindustrien, tapetindustrien och i stort sett möbelindustrien önska införande av skydd. Inom hushållsglasindustrien och textilindustrien, särskilt ylle- och bomullsindustrierna restes starkt motstånd mot varje slag av skydd, framför allt ur synpunkten att en skyddslagstiftning befarades lägga hinder i vägen för fabrikanterna att begagna säsongens moder och mönster. Den egentliga metallindustrien åberopade, att dess alster redan vore föremål för mönsterskydd. För dess vidkommande önskades därför i allmänhet intet ytterligare skydd. Möjligen kunde dock mönsterlagen reformeras och skyddstiden förlängas. I vissa yttranden hade ifrågasatts, att de industrigrenar, från vilka rests motstånd mot skydd, skulle undantagas från ett eventuellt skydds tillämpningsområde. Å andra sidan hade framhållits, att det icke vore värdigt ett kulturland som vårt att tillåta näringsidkare att utan vidare utnyttja andras prestationer. Ur nationalekonomisk synpunkt vore frågan felbedömd av målsmännen för industrien, enär grundbegreppet för all ekonomi borde vara näringsidkarnas skyldighet att bära de fulla kostnaderna för produktionen under sådana förhållanden, att fri prisbildning kunde äga rum. För skydds införande talade även, att de flesta europeiska länder, även ett så litet industriland som Danmark, med bästa resultat redan infört skydd.

Under den tid, som gått, sedan kollegiet verkställt sin förutberörda utredning, hade icke blott konsthantverket gjort sådana nya landvinningar, att Sverige nu kunde anses äga möjligheter att på detta område bliva ett av de ledande länderna. Det inom industrien förr relativt ringa intresset för konstslöjd, vilket huvudsakligen gjort sig gällande inom möbel- och guldsmedsindustrierna, hade vuxit snabbt och betydligt, så att numera de industrier, som år 1915 ställt sig bestämt avvisande mot det då föreslagna auktorsskyddet — nämligens porslins- och lervaruindustrien, kristall-, konst- och belysningsglasindustrien samt tapetindustrien — numera vore de, som livligast påyrkade rättsskydd. Även inom vissa grenar av textilindustrien — tillverkningen av möbeltyg, gardintyg, draperier o. d. — funnes förespråkare för skydd.

De allt mer framträdande anspråken på konstnärlig formgivning ej blott åt prydnadssaker och dyrbara bohagsting utan även i lika hög grad åt enklare bruksföremål — 'vackrare vardagsvaror' — hade föranlett konsthantverket och nämnda industrier att för ändamålet anställa egna framstående konstnärer.

Obestridligt vore, att därigenom skapats en produktion av stort estetiskt värde, som också blivit mycket uppskattad och i flertalet fall syntes hava visat sig vinstgivande. Ett belysande exempel i nämnda avseende utgjorde de konstnärligt arbetade glasen, som på endast några få år vunnit världsrykte och en mycket betydande omsättning. Om den höga nivå, svensk konstslöjd uppnått, och det anseende, den åtnjöte, vittnade dess avdelningar å jubileumsutställningen i Göteborg 1923 samt vid åtskilliga på senare tid i utlandet hållna utställningar och mässor.

Den ställning i skyddsavseende, som konstslöjden i Sverige — till skillnad mot flertalet europeiska länder — intoge, hade givetvis ej kunnat undgå att få menliga följder. Exempel därpå hade anförts i fråga om de nämnda konstnärligt utformade glasen. Därest den tolkning av den reviderade bernkonventionen, som av kollegiet lämnats, vore riktig, skulle emellertid dessa glas, i den mån de vore att betrakta såsom alster av bildande konst, d. v. s. uppfyllde konstslöjdsskyddets principiella fordran på estetisk verkan och originalitet, redan vara skyddade mot efterbildning i alla de stater, mellan vilka denna konvention vore i gällande kraft och vilkas egen lagstiftning anordnat konstverksskydd för konstslöjdens produkter, dock icke i Frankrike. Framhållas borde dock, att denna Frankrikes undantagsställning med avseende å skyldighet att bereda skydd för svensk konstslöjd spelade en tämligen stor roll. Enligt vad från det textila konsthantverket uppgivits, hade nämligen benägenhet visats för efterbildning i Frankrike av svensk textilkonstslöjd. Vidare komme under år 1925 att i Paris avhållas en internationell konstindustriutställning, där Sverige komme att deltaga och vid vilken alltså rika tillfällen till efterbildning av svensk konstslöjd komme att erbjudas.

Den praktiskt taget skyddslösa ställningen inom landet hade dock givetvis föranlett de väsentligaste menliga följderna. Att döma av inkomna yttranden och av vad kollegiet eljes hade sig bekant vore plagiat av konstslöjdsalster ingalunda något sällsynt. Fastmer hade från vederhäftigt håll uppgivits, att på senare tid uppvuxit små fabriker, drivna av icke yrkeskunnigt folk och utan smakkultur, vilka tillägnat sig ledande industriföretags, möbelhantverkares och textilkonstnärers arbeten. Det hade även vitsordats, att det alltjämt — liksom vid tiden för avgivandet av kollegiets föregående utlåtande i ämnet — förekomme, att firmor skickade konkurrenters kataloger till sina kunder med egna — givetvis väsentligt lägre — offerter.

Den frihet, som rådde, att efterbilda andras — särskilt inländska — mönster och modeller och de illojala affärsmetoder, som därvid kommit till uttryck, innebure en allvarlig fara icke allenast för konstslöjdens vidare utveckling inom landet utan även för dess bibehållande å nuvarande höga konstnärliga plan. Bristen på rättsskydd gåve nämligen anledning till farhågor för att hantverkets och industriens män i längden icke komme att finna med sitt intresse förenligt att nedlägga kostnader på anlitande av konstnärliga krafter för utarbetande av sina mönster, när mönstren opåtalt kunde utnyttjas av konkurrenterna. Man syntes hava så mycket större anledning förmoda något sådant, som plagiering av andras konstnärliga alster och försäljning av dem till reducerat pris icke blott vållade alstrens upphovsman ekonomiskt avbräck utan ofta även verkade neddragande på hans konstnärliga anseende, ja på den allmänna smakkulturen. Vid efterbildning ginge nämligen alstrens konstnärliga värde ofta förlorat, i varje fall underginge alstret vanligen en kvalitetsförsämring, förorsakad jämväl av nödtvånget för efterbildaren att nedpressa priset väsentligt under originalverkets. Såsom exempel därpå kunde tjäna de klumpiga efterbildningar av låg kvalitet, som förekomme i stor mängd inom möbeltillverkningen och vilka på grund av sin prisbillighet visat sig mycket konkurrenskraftiga.

I likhet med patent- och registreringsverket vore kollegiet därför av den bestämda uppfattning, att ett lagskydd för den svenska konstslöjden vore såväl ur rättvisans som den praktiska nyttans synpunkt otvivelaktigt påkallat. Kollegiet delade jämväl riksdagens vid flera tillfällen uttalade åsikt, att skyddet principiellt borde omfatta all konstslöjd. Genomförandet av ett allmänt förbud mot utnyttjande av andras konstnärliga mönster och modeller torde sannolikt medföra ökat anlitande av konstnärliga krafter i produktionens tjänst. Ett dylikt förbud syntes därför kunna förmodas indirekt medföra en höjning av den allmänna smakkulturen och produktionens kvalitet. En allmännare produktion inom Sverige av god konstslöjd borde sålunda kunna bidraga ej blott till spridande av vackra bruksföremål till allt bredare lager av vårt folk utan även till att stärka utlandets intresse för svensk kvalitetsproduktion och öka densammas avsättning.

Såvitt kollegiet kunnat finna, hade de hörda organisationerna ej kunnat påvisa, att någon annan industri än beklädnadsindustrien skulle genom införande av lagskydd tillfogas beaktansvärt men. Med beaktansvärt men avsåge kollegiet närmast den skada, som skulle kunna tillfogas vederbörande industrigren genom avskärande av möjligheten att efterbilda *utländska* mönster och modeller, varav tillverkningen måste anses vara beroende. Dylik skada skulle tillfogas den del av textilindustrien, som tillverkade vävnader för beklädnadsartiklar. Denna industrigren, som vore beroende av modets växlingar å utlandets stora modecentra, hade ett stort ekonomiskt intresse av att icke bliva avskuren från möjligheten att begagna sig av säsongens moder och mönster. Utsikter att genom införande av skydd framtvinga och uppamma svenska, självständiga mönster på detta område syntes näppeligen förefinnas. Vävnader för beklädnadsartiklar borde därför undantagas från tillämpningsområdet för den ifrågasatta skyddslagstiftningen. Det sagda syntes i huvudsak gälla beklädnadsartiklar i allmänhet.

Beträffande åter metallindustrien funne kollegiet i likhet med, bland andra, Skånes handelskammare betänkligheterna mot införande av auktorsskydd för denna industrigren överdrivna. Vad anginge standardiserade varor, exempelvis dörrhandtag, borde dessa, enligt kollegiets åsikt — även om de fyllde fordringarna för auktorsskydd med avseende å estetisk effekt — ej beredas skydd genom en auktorslag. I själva begreppet standard måste anses ligga en allmängiltighet, ett utlämnande till fri efterbildning, som utan föreskrift i en auktorslag på grund av de allmänna förutsättningarna för auktorsrätt borde utesluta från skydd. Vad anginge icke standardiserade massartiklar inom metallindustrien, syntes dessa i sin nuvarande utformning väl mera sällan göra anspråk på att anses såsom konstslöjd. I den mån dock så vore fallet, syntes knappast kunna anses principiellt riktigt att undantaga ett alster av metallindustri huvudsakligen därför, att alstret kunde genom den förefintliga mönsterlagen beredas visst skydd mot efterbildning. Från metallindustrien anförda betänkligheter syntes alltså ej vara av beskaffenhet att motivera ett avsteg från den princip, som enligt kollegiets mening borde gälla för genomförande av ifrågavarande skyddslagstiftning, nämligen att den borde omfatta alla industrier, som ej vore för sitt fortbestånd och sin utveckling beroende av utländska mönster och modeller.

På grund av det anförda syntes frågan enligt kollegiets mening icke längre gälla, *huruvida* konstslöjden borde skyddas, utan *på vad sätt* detta lämpligen borde ske. Därom vore meningarna i de inhämtade yttrandena delade.

Akademien för de fria konsterna, föreningen Handarbetets vänner, Föreningen för svensk hemslöjd, Konsthantverkarnas gille, Slöjdföreningen i Göteborg, Sydsvenska föreningen för konsthantverk och Sveriges hantverksorganisation hade tillstyrkt, att konstverksskyddet, på sätt i Svenska slöjdföreningens

framställning föreslagits, utan vidare skulle utsträckas till att omfatta även konstslöjdens alster.

Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Karlstad, föreningen Verkstaden och överingenjören Odelberg hade i princip anslutit sig till förslaget om införande av konstverksskydd för ifrågavarande alster.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare samt Västergötlands och Norra Hallands handelskammare hade intagit en något svävande hållning, men ville det synas, som särskilt den sistnämnda handelskammaren i princip ej skulle hava något att erinra mot införande av auktorsskydd för konstslöjden.

Svenska föreningen för industriellt rättsskydd och handelskammaren i Gävle hade förklarat sig finna auktorsskyddets utsträckande till konstslöjdens område olämpligt, åtminstone för närvarande.

Sveriges industriförbund hade yrkat avslag på framställningen om konstverkslagens utvidgning till att omfatta även konsthantverk och konstindustri, men samtidigt framhållit önskvärdheten av att utredning verkställdes angående konstslöjdens skyddande genom en särskild lagstiftning, byggd på ungefär samma princip, som gällde för mönsterskyddet, men med beaktande av kraven på konstnärlighet och behovet av registreringsprocedurens förbilligande.

Patent- och registreringsverkets yttrande syntes få tolkas så, att mönsterskydd helst borde vara det primära och väsentliga, auktorsskyddet det sekundära och kompletterande skyddet, som därför borde införas tidigast i samband med ett utvidgat mönsterskydd. Å andra sidan syntes ämbetsverket medgiva, att förhållandena kunde vara sådana, att införande av auktorsskydd utan avvaktande av mönsterskyddsfrågans lösning kunde befinnas berättigat.

Den uppfattningen, att auktorsskydd icke borde genomföras annat än i samband med en allmän mönsterlag, uttalades endast av Smålands och Blekinge handelskammare, men syntes jämväl överensstämma med ett par andra handelskammares allmänna uppfattning.

Även bland de institutioner, som syntes vara av den uppfattningen, att det huvudsakliga skyddet för konstslöjden borde åstadkommas genom en auktorslag, funnes flera, som ansåge, att ett lagskydd, för att bliva fullt effektivt, borde stödjas av en modern mönsterlag. Akademien för de fria konsterna hade dock understrukit, att en eventuell ny mönsterlag icke finge göra inskränkningar i auktorsskyddets tillämpning på konstslöjdens område.

Kollegiet hade i den föregående utredningen påvisat, att ett lagskydd för konstslöjden vore bestämt påkallat såväl ur rättvisans som ur nationalekonomisk och social synpunkt, samt att Sverige vore tämligen ensamt bland kulturländer därutinnan, att det praktiskt taget saknade lagstiftning till skydd för sin konstslöjd. Rörande formen för detta skydd hade konsthantverkets utövare enhälligt förordat auktorsskydd, under det att inom industrien en lagstiftning, byggd på mönsterskyddets principer, syntes vara den mest omfattade. Av den lämnade utredningen syntes jämväl framgå, att den ena skyddsformen ej uteslöte den andra, utan att fastmer en fullt effektiv skyddslagstiftning på förevarande område borde innesluta båda skyddsformerna såsom i en del länder nu ägde rum.

Även om man hyllade denna princip, syntes man dock vid genomförande av lagstiftningen ej vara bunden av att införa båda formerna samtidigt utan kunna börja med endera. Den omständigheten, att under kortare mellantid endast det ena skyddet varit gällande, torde vara av mindre betydelse. Å andra sidan syntes jämväl vara ådagalagt, att den svenska konstslöjden vore i stort behov av ett snabbt genomförande av skyddsbestämmelser av något slag, ej blott för sin utveckling utan för sitt bestånd. Anlitande av den sålunda föreslagna utvägen vore givetvis den enklaste för genomförande av skydd, då en utvidg-

ning av konstverkslagen till att, på sätt ursprungligen föreslagits, omfatta jämväl konstslöjd ur formell synpunkt vore lätt genomförbar, emedan den ej erfordrade några lagtekniska förarbeten. Sagda utväg vore väl även den närmast liggande. Särskilt den högre konstslöjden stode de fria konsterna mycket nära, och ett konstföremål upphörde icke att vara konst därigenom, att det jämväl erhölle praktisk användbarhet. En av de främsta drivfjädrarna till ett konstslöjdsskydd här i landet måste anses vara att stimulera och höja denna slöjd, och det syntes ej kunna bestridas, att en auktorslag vore bättre ägnad därtill än en mönsterlag. Erfarenheterna från Danmark visade ock i denna riktning. En lag av förstnämnda slag åsyftade nämligen skydd för det konstnärliga nyttoalstret såsom helhet betraktat, ej detaljer å detsamma, som ej kunde anses inverka på totalintrycket.

Av anförda skäl och då den av 1919 års lagtima riksdag begärda förnyade utredningen rörande allmänt mönsterskydd av Kungl. Maj:t avbrutits samt fråga blivit väckt om skandinaviskt samarbete på det industriella rättsskyddets område och det alltså syntes uteslutet, att en mönsterskyddslagstiftning kunde snabbt genomföras, hade kollegiet ansett sig för närvarande böra inrikta sig på att åstadkomma förslag till bestämmelser av auktorsrättslig natur.

De såsom väsentligast ansedda anmärkningarna mot konstverksskydd för konstslöjden vore, *att* man ej kunde uppställa en bestämt avgränsad definition å själva begreppet konstslöjd, vilket skulle kunna medföra ett osäkerhetstillstånd och verka hämmande på lojal konkurrens, *att* då skyddet inträdde automatiskt och utan registrering, det vore svårt att veta, huruvida icke samma utformning av viss vara redan förut använts av någon annan, samt *att* det komme att medföra vissa svårigheter att påvisa upphovsmannaskapet.

Vad först beträffade frågan om vad som på förevarande område skulle anses såsom konst, skulle denna, i avsaknad av definition å begreppet, väl i sista hand bliva beroende av domstolarnas åsikt, huruvida auktorsskyddets fordran på estetisk verkan och originalitet kunde anses uppfylld eller ej. Sin huvudsakliga praktiska betydelse hade berörda anmärkning beträffande den lägre konstslöjden, med andra ord för konstslöjdens avgränsning nedåt.

Då kollegiet inhämtat, att man i Danmark brukade anlita dess konstakademi för erhållande av auktoritativa uttalanden i förenämnda ämne, hade kollegiet tillskrivit akademien för de fria konsterna med förfrågan, huruvida akademien skulle vara villig att, i händelse av svensk auktorslagstiftning för konstslöjd, till part eller domstol lämna utlåtande dels huruvida ett i fråga varande alster skulle anses såsom konstslöjd eller ej, dels ock i den närstående frågan, huruvida en sådan överensstämmelse mellan två alster vore för handen, att efterbildning borde anses hava ägt rum. Samtidigt hade kollegiet framställt förfrågan, huruvida akademien vore villig att, oberoende av rättegång och till förekommande av tvist, avgiva sådant utlåtande. Akademien hade i sitt svar därå meddelat, att den vore villig att, i händelse av tvist, avgiva ifrågasatt utlåtande. Akademien hade alltså ej ansett sig kunna utföra någon förprövning.

För erhållande av dylik värdefull prövning för den, som så önskade, samt för avhjälpande av andra olägenheter med en auktorslag, föreslogo kollegiet — som i frågan rådgjort med representant för akademien för de fria konsterna samt representanter för industrien och Svenska slöjdföreningen — inrättande av en särskild *nämnd*, konstslöjdsnämnden, bestående av på skilda områden sakkunniga personer. Nämnden skulle förslagsvis bestå av 5 ledamöter jämte suppleanter, samtliga utsedda av Kungl. Maj:t, 4 ledamöter och suppleanter för dem, efter det envar av akademien för de fria konsterna, patent- och registreringsverket, rikssammanslutning inom industrien (Sveriges industriförbund) samt rikssammanslutning eller liknande organ för konstslöjdare (Svenska slöjd-

föreningen) avgivit förslag till en ledamot jämte suppleant. Nämnden skulle äga tillkalla specialsakkunniga i händelse av förefallande behov. De, som önskade en sakkunnig förprövning av sina alster, skulle ingiva dem till nämnden för erhållande av registrering. Auktorsskyddet för konstslöjden skulle alltså vara förenat med en *fakultativ registrering av alstren*. Genom påkallande av registrering skulle sökanden icke blott erhålla visshet om, huruvida hans alster vore konstslöjd eller icke, utan även indirekt ett auktoritativt uttalande, huruvida sökandens alster vore originalverk eller ej. Den påtalade svårigheten att med en auktorslag påvisa upphovsmannaskapet skulle även genom en fakultativ registrering i viss mån avhjälpas. Nämndens uppgifter skulle ej inskränkas till blott förprövning i sambund med registreringsbehandling utan även omfatta avgivande av utlåtande på anmodan av domstol i fråga om icke registrerade alster.

Registrering borde givetvis vara förenad med en avgift, vilken borde sättas så stor, att den täckte kostnaderna för nämnden. Berörda kostnader vore emellertid ej möjliga att på förhand ens tillnärmelsevis beräkna. Kollegiet hade därför tänkt sig, att till dess erfarenhet vunnits om den arbetsbörda, som kunde komma att åvila nämnden, ersättning till nämndens ledamöter och av dem tillkallade specialsakkunniga skulle kunna utgå från anslag under vederbörande huvudtitel till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Därjämte erfordrades medel till avlönande av en sekreterare, till ett väl kvalificerat, språkkunnigt skrivbiträde, hyra för sammanträdesrum och arkiv samt kostnader för expenser och skrivmaterialier m. m. Med tillämpning av de för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen gällande avlöningsbestämmelser beräknade kollegiet de årliga kostnaderna för nämndens kansli till omkring 11,500 kronor.

Vad beträffade den andra mot auktorsskyddet framställda anmärkningen, nämligen att det, med hänsyn till frånvaron av registrering, vore svårt att veta, huruvida icke samma utformning av viss vara redan förut använts av någon annan, hade anförts, att det vore ytterst osannolikt, att två konstnärer, fullt oberoende av varandra, utförde samma mönster. Skulle detta emellertid inträffa, så spelade det ingen roll, enär båda, i händelse av auktorsskydd, åtnjöte skydd för sitt verk och varken utarbetandet eller efterbildandet av det ena kunde göra intrång i den rätt, som bestode i avseende å det andra. Så snart ett verk vore präglat av sin upphovsmans individualitet, vore det nämligen skyddat, även om det visade överensstämmelse med ett äldre.

I övrigt hade mot auktorsskyddet framställts den anmärkningen, att en konstnär, som trädde i produktionens tjänst, genom sagda skydd komme att åtnjuta bättre skydd för sitt andliga arbete än vad övriga där verksamma komme i åtnjutande av för sitt andliga arbete, då ju auktorsskydd inträdde automatiskt. Kollegiet kunde emellertid ej finna att lättheten att erhålla skydd kunde anses såsom en nackdel, utan borde väl detta snarare räknas såsom en fördel. Ej heller kunde kollegiet dela den uppfattningen, att det i och för sig kunde vara någon nackdel för industrien, att auktorsskydd kunde erhållas utan betalande av någon avgift. I allt fall syntes detta av konsthantverkarna, som oftast utförde sina alster i enstaka eller ett fåtal exemplar, komma att hälsas med stor tillfredsställelse. I fråga om anmärkningarna rörande skyddstidens längd och sättet för dess beräknande förordade kollegiet bestämmelser, som i huvudsak syntes reglera förenämnda frågor mera tillfredsställande för industrien.

I enlighet med de riktlinjer, kollegiet angivit, och med anslutning till 1919 års konstverkslag hade kollegiet utarbetat ett förslag till lag om rätt till konstslöjdsalster. De särskilda föreskrifter och de modifikationer i övrigt med avseende å konstverkslagens bestämmelser, som kollegiet ansett lämpligt föreslå, hade nödvändiggjort upprättandet av ett fristående författningsförslag.

Ett dylikt förfarande överensstämde med Sveriges industriförbunds och Stockholms handelskammares förslag och syntes jämväl vara ur praktisk synpunkt lämpligt.

Enligt det i utlåtandet omförmälda förslaget till lag om rätt till konstslöjdsalster skyddas rätten till nya, egenartade alster av konsthantverk och konstindustri, dock att beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar, icke äro föremål för skydd. Till såväl innehåll som uppställning ansluter sig förslaget i huvudsak till den gällande lagen om rätt till verk av bildande konst. Förutom de olikheter, som betingas av rättens föremål och de förut berörda bestämmelserna om konstslöjdsnämnd och fakultativ registrering, företer förslaget följande mera väsentliga avvikelser från konstverkslagen. Skyddstiden har bestämts till femton år från och med året efter det, då ansökan om registrering inkom, eller där registrering ej sökts eller sökts senare än under det år, då alstret först utgavs, från och med året efter utgivningsåret. Den i 5 § konstverkslagen medgivna rätten för en var att utan konstnärens tillstånd till enskilt bruk efterbilda eller låta efterbilda konstverk saknar motsvarighet i förslaget. Eventuellt har föreslagits, att därest verkställd utredning gåve vid handen, att reciprocitetsgrundsatsen beträffande lagens tillämpning å konstslöjdalster från annat till bernunionen anslutet land icke kunde genomföras, emedan Sverige redan tillträtt den reviderade bernkonventionen utan förbehåll rörande blivande lagstiftning om skydd för dylika alster, det i 23 § konstverkslagen uppställda kravet på ömsesidighet måtte frånträdas.

Departementschefen. Den svenska konstslöjden har, särskilt under senare år, i hög grad utvecklats. De alltmera stegrade kraven på konstnärlig utformning av även enkla bruksföremål hava föranlett näringsidkare inom såväl hantverk som industri att anlita konstnärlig arbetskraft. Tack vare denna samverkan mellan konstnärer och företagare har skapats en produktion, som fyller en viktig kulturell uppgift och även är av stor ekonomisk betydelse. Bristen på lagligt skydd för denna produktion har visat sig medföra avsevärda olägenheter. Visserligen åtnjuter svensk konstslöjd på grund av bernkonventionens bestämmelser rättsskydd inom de flesta till bernunionen hörande länderna, men att inom landet verk av tillämpad konst kunna obehindrat efterbildas innebär en allvarlig fara för konstslöjdens vidare utveckling. Plagiering av konstslöjdsalster förekommer i stor omfattning, och särskilt inom vissa områden, såsom glasindustrien och möbeltillverkningen, har den illojala efterbildningen ägt rum under stötande former. Hos konstnärer och näringsidkare måste benägenheten att offra arbete och kostnader på skapandet av konstnärliga alster förminskas, när deras mönster och modeller kunna fritt utnyttjas av konkurrenter. Den obegränsade rätten till efterbildning av dylika alster torde ock, på sätt kommerskollegium framhållit, vara ägnad att medföra en försämring av konstslöjdens halt och framkalla en sänkning av den allmänna smaknivån.

För införande av rättsskydd å ifrågavarande område har, såsom framgår av den föregående redogörelsen, riksdagen uttalat sig såväl 1919 som 1924. Att bestämmelser i detta hänseende icke blivit upptagna i 1919 års konst-

verkslag har berott på motstånd inom vissa näringsgrenar, som hade kommit att beröras av en dylik lagstiftningsåtgärd. Härutinnan torde emellertid läget numera vara ett annat. Inom det konstnärliga hantverket fanns redan vid tiden för förarbetena till nämnda lag en allmän önskan om rättsskydd, och denna ståndpunkt har, i den mån konsthantverket utvecklats, otvivelaktigt blivit ytterligare befäst. Vad angår industrien, vars utövare tidigare i allmänhet ställde sig avvisande till införande av rättsskydd, synes ett omslag i uppfattningen hava ägt rum. Inom flera industrigrenar, där man förut hyst betänkligheter mot varje begränsning av rätten till fri efterbildning, har intresset för konstslöjd ökats och behovet av skydd med styrka framhållits. Anmärkningsvärt är sålunda, att, på sätt kommerskollegium inhämtat, representanter för — utom möbel- och guldsmedsindustrierna — porslins- och lervaruindustrierna, kristall-, konst- och belysningsglasindustrierna samt tapetindustrien och vissa grenar av textilindustrien numera bestämt påyrka införande av skydd. De invändningar, som från vissa andra industriers sida fortfarande framföras mot åtgärder i denna riktning, synas mig icke heller övertygande. Något berättigat intresse att utan medgivande efterbilda nu ifrågavarande mönster och modeller lärer näppeligen kunna påvisas. Härvid må erinras, att en näringsidkares rätt att ensam framställa en viss konstnärligt utförd vara icke medför hinder för andra att tillverka varor av samma slag, blott de icke därigenom kunna anses efterbilda den skyddade varan. De från en del håll uttalade farhågorna, att ett rättsskydd skulle leda till monopol för vissa företagare, måste därför anses ogrundade.

I likhet med kommerskollegium finner jag alltså ådagalagt, att ökat rättsskydd för konstslöjdens alster snarast bör införas. Beträffande den lämpligaste formen för detta skydd hava yppats olika meningar. Under det att hantverkets målsmän förorda auktorsskydd, torde inom industrien förefinnas ett övervägande intresse för mönsterskydd. Anledning synes emellertid ej föreligga att i detta sammanhang upptaga frågan om företräde för den ena eller andra skyddsformen. Ett närmare ingående på spörsmålet om mönsterskyddets utsträckande torde nämligen för närvarande vara uteslutet. Redan för några år sedan uppkom fråga om ett samarbete mellan de nordiska länderna för åvägabringande av gemensam mönsterskyddslagstiftning. I avbidan på resultatet av förhandlingar, som förts om inledande av ett dylikt samarbete, hava vidare åtgärder för reformering av den svenska lagstiftningen på detta område fått anstå. Härtill kommer, att frågan om en utsträckning av mönsterskyddet står i nära samband med patentlagstiftningen. Av dessa skäl lärer ett mera väsentligt utsträckande av mönsterskyddet icke för närvarande kunna ifrågakomma.

Till besvarande framställer sig då frågan, huruvida auktorsskydd för konstslöjden bör anordnas oberoende av mönsterskydd, eller om tanken på införande av förstnämnda skyddsform bör undanskjutas i avbidan på en blivande utredning rörande mönsterskydd. Vissa skäl kunna onekligen anföras för den uppfattningen, att dessa lagstiftningsfrågor böra lösas i ett sammanhang. Det lärer emellertid icke kunna göras gällande, att de stå i nödvändigt och direkt samband med varandra. Likasom skyddsformerna kunna bestå var för

sig, kan den ena införas oberoende av den andra. Såsom kommerskollegium framhållit, synes konstslöjden ej blott för sin utveckling utan även för sitt bestånd vara i behov av att auktorsskydd kommer till stånd inom den närmaste tiden. Ett sådant skydd för konstslöjdens alster kan även jämförelsevis lätt infogas i vår lagstiftning och kräver ej för sin tillämpning medverkan av något förvaltningsorgan. Att under dylika förhållanden låta frågan om auktorsskyddet vila under en kanske avsevärd tid synes icke vara att förorda. Jag har fördenskull, i anslutning till riksdagens senast under fjolåret uttalade uppfattning, ansett mig böra föreslå införande av auktorsskydd för konstslöjdens alster.

Rörande räckvidden av de ifrågasatta skyddsbestämmelserna föreslogo de sakkunniga i det år 1914 avgivna betänkandet, att skyddet skulle omfatta konstslöjden i dess helhet. Däremot intog kommerskollegium år 1915 den ståndpunkten, att skyddet skulle gälla konsthantverket samt av konstindustrien möbeltillverkningen och guldsmidet. Första lagutskottet uttalade 1919, att skyddet principiellt borde omfatta hela konstslöjden. I fjolårets riksdagsskrivelse har tillkännagivits anslutning till den åsikten, att lagskyddet bör gälla all konstslöjd, vilket dock icke ansetts utesluta, att vid en på sådan grund utformad lagstiftning särskilda omständigheter kunna påkalla undantag från skyddets verkningar beträffande vissa industrier. Under den nu verkställda utredningen har från en del håll gjorts gällande, att vissa industrigrenar borde ställas utanför en dylik lagstiftning. Sålunda har Östergötlands och Södermanlands handelskammare påyrkat, att undantag måtte göras för metall- och textilindustrierna. Denna mening torde delas även av Stockholms handelskammare. Sveriges industriförbund har framhållit såsom önskvärt, att undantag från skyddet måtte göras för textilindustriens produkter eller åtminstone för vävnader, avsedda för beklädnadsartiklar. Skånes handelskammare och handelskammaren i Göteborg hava ifrågasatt, huruvida icke de industrigrenar, vilkas utövare ej önska skydd, skulle kunna undantagas från lagens tillämplighetsområde, varjämte Västergötlands och norra Hallands handelskammare framhållit behovet av bestämmelser, som förhindra, att säsongvaror och enklare nyttighetsartiklar komma att hänföras till konstindustrien. Enligt vad den nu verkställda utredningen giver vid handen förefinnes inom textil-, metall- och hushållsglasindustrierna en önskan, att dessa industrier icke måtte bliva föremål för rättsskydd. Kommerskollegium har i sitt senaste utlåtande ansett rättsskyddet böra omfatta konstslöjden i allmänhet men funnit undantag böra stadgas för beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar.

För min del ansluter jag mig till den uppfattningen, att, därest auktorsskydd införes för konstslöjdsalster, detta skydd principiellt bör utsträckas till att gälla konstslöjdens hela område. I detta hänseende böra icke tillämpas olika regler för konsthantverk och konstindustri. Såsom under frågans föregående behandling framhållits, måste det ofta möta olösliga svårigheter att avgöra, huruvida ett föreliggande alster är en produkt av hantverk eller industri. Enligt min uppfattning bör alltså endast där det kan påvisas, att

för någon viss näringsgren påtagliga olägenheter skulle uppstå genom införande av skydd, denna näringsgren ställas utanför skyddet. Detta torde vara förhållandet endast i fråga om de näringsgrenar, vilka för sin tillverkning äro beroende av utländska förebilder och genom införande av skydd skulle berövas tillgång till dessa. Något berättigat intresse att obehindrat kunna eftergöra inländska mönster och modeller lärer icke föreligga.

Den verkställda utredningen torde hava givit vid handen, att det svenska konsthantverket icke längre har behov av utländska förebilder. Beträffande åter konstindustrien synes det vara obestridligt, att ett dylikt behov förefinnes inom beklädnadsindustrien. Ej blott den del av textilindustrien, som tillverkar vävnader för beklädnadsändamål, utan även vissa andra grenar av beklädnadsindustrien torde vara hänvisade till att följa modets växlingar i de på detta område ledande länderna. Någon utsikt att inom landet frammana nya mönster och modeller för beklädnadsindustrien lärer, såsom kommerskollegium framhållit, näppeligen förefinnas. I likhet med kommerskollegium anser jag därför lämpligt, att beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar, lämnas utom skyddets tillämplighetsområde. Härvid synes uttrycket beklädnadsartiklar böra givas en jämförelsevis vidsträckt tolkning. Parasoller, näsdukar, spetsar o. d. torde sålunda böra hänföras till sådana artiklar. Därest en vävnad väl lämpar sig till såväl beklädnadsartiklar som andra ändamål, bör den tydligen vara undantagen från skydd. Däremot bör den omständigheten, att en vävnad kan tänkas erhålla användning för dylika artiklar, icke medföra denna verkan, om vävnadens naturliga och ojämförligt viktigaste användning är en annan. Vad åter angår den del av textilindustrien, som icke tillverkar vävnader för beklädnadsartiklar, synes anledning icke föreligga att göra undantag från skyddet.

De skäl, som alltså föranleda beklädnadsindustriens ställande utanför det tilltänkta skyddet, synas icke föreligga beträffande någon annan industri. För övriga industrier torde icke kunna åberopas något lojalt behov att efterbilda utlandets konstslöjd. Vidkommande metallindustrien finner jag i likhet med kommerskollegium de anförda betänkligheterna mot införande av skydd i viss mån överdrivna. I regel torde de mönster och modeller, som inom denna industrigren komma till användning vid produktion i större omfattning, icke falla inom ramen för ett konstslöjdsskydd. Någon möjlighet för en näringsidkare att förskaffa sig monopol på standardartiklar lärer icke föreligga. Ej heller synes den omständigheten, att för vissa inom metallindustrien använda mönster skydd kan beredas enligt 1899 års lag, böra medföra nämnda industris uteslutande från auktorsskydd. Det torde för övrigt ytterst sällan komma att inträffa, att ett alster, vilket åtnjuter skydd såsom konstverk, tillika skyddas på grund av registrering enligt mönsterlagen. Märkas bör även, att dylikt dubbelt skydd kan tänkas uppkomma även med nu gällande lagstiftning.

Då auktorsskyddet sålunda enligt min mening med nu angivna undantag bör gälla för konstslöjden i dess helhet, uppkommer frågan, när ett alster av hantverk eller industri blir att betrakta såsom konstslöjdsalster och alltså bör

åtnjuta skydd. Tydligen kan ett uttömmande svar på denna fråga icke givas i lag. En legal definition på alster av konstslöjd lärer icke kunna uppställas. Det måste i varje enskilt fall överlämnas åt domstol att avgöra, huruvida ett omtvistat alster kan betraktas som en konstslöjdsprodukt. Till ledning härvid torde tjäna, att ett konstslöjdsalster i mer eller mindre övervägande grad bör avse ett praktiskt ändamål. Tillika måste emellertid uppställas den fordran, att alstret kan anses såsom ett verk av bildande konst, d. v. s. att detsamma genom individuell formgivning syftar till en estetisk verkan. Ett föremål, som framställts utan varje konstnärlig originalitet, kan alltså icke betecknas som ett konstslöjdsalster. Allenast i den mån en hantverks- eller industriprodukt genom upphovsmannens skapande verksamhet gestaltats i en konstnärlig form, kan auktorsrätt uppkomma. Då skyddet emellertid omfattar endast den ur konstnärens individuella åskådning framgångna utformningen, följer därav, att varken det framställda alstrets rent tekniska element eller det använda motivet utgör föremål för skydd. Endast då ett alster såsom helhet betraktat framstår såsom efterbildning av ett annat verk, föreligger intrång i auktorsrätten. Däremot är det uppenbarligen tillåtet för envar att i fri anslutning till ett konstslöjdsalster framställa ett nytt, i det väsentliga självständigt sådant. I likhet med övriga verk av bildande konst bör ett konstslöjdsalster skyddas under alla stadier av sin tillblivelse. Även ritningar och modeller till dylika alster böra därför inbegripas under det konstnärliga skyddet.

Såsom en allvarlig olägenhet med ett auktorsskydd för konstslöjdens alster har stundom framhållits svårigheten att vid rättstillämpningen bestämma skyddets räckvidd. Från olika håll har anförts, att det ofta vore omöjligt att avgöra, huruvida ett hantverks- eller industrialster vore att anse som ett verk av bildande konst, samt att ovissheten därom måste skapa osäkerhet inom näringslivet och verka hämmande på produktionen. I syfte att förebygga dylika svårigheter har kommerskollegium föreslagit inrättande av en särskild institution, en s. k. konstslöjdsnämnd, vilken skulle erhålla till uppgift att dels i samband med en fakultativ registrering av konstslöjdsalster undersöka, huruvida ett visst föremål vore att anse som dylikt alster, dels ock efter anmodan av domstol avgiva utlåtande rörande icke registrerade alster.

Visserligen kan det icke förnekas, att i åtskilliga fall svårigheter kunna uppstå vid avgörande av frågan, huruvida ett visst föreliggande alster skall betraktas såsom en produkt av konstslöjd. Denna fråga torde dock icke erbjuda större vanskligheter än åtskilliga andra spörsmål, som komma under domstolarnas prövning. I rättspraxis saknas icke exempel på att likartade frågor kunna uppstå även beträffande andra arter av auktorsskydd. Att för ifrågavarande jämförelsevis begränsade område anordna en särskild statlig sakkunniginstitution har därför icke synts mig vara nödvändigt. Den föreslagna konstslöjdsnämnden, vilken åtminstone under de första åren torde få antagas komma att medföra ej oväsentliga kostnader för statsverket, synes mig icke fylla något verkligt behov. Säkerligen komma parter i mål rörande auktorsrätt till konstslöjdsalster att genom inkallande av vittnen och förebringande av

utredning genom sakkunniga förse domstolarna med erforderligt material för tvistefrågans bedömande. I sitt till kommerskollegium avgivna yttrande har akademien för de fria konsterna förklarat sig villig att vid uppkomna tvister avgiva utlåtande i dylika frågor. Av utredningen framgår även, att genom samverkan mellan porslinsindustrien och Svenska slöjdföreningen skapats en jury för sakkunnig granskning av keramiska produkter. En likartad institution finnes jämväl för bedömande av tapetindustriens alster. Det torde kunna förväntas, att dylika på enskilt initiativ tillkomna organisationer likasom även Svenska slöjdföreningen och likartade sammanslutningar komma att beredvilligt biträda med utredning i mål av ifrågavarande art.

Såsom i det föregående berörts, förordades i den vid 1919 års lagtima riksdag väckta motionen i detta ämne, att för erhållande av sakkunnig prövning samtliga mål angående tillämpning av ifrågavarande bestämmelser skulle behandlas vid ett speciellt forum, i vilket hänseende föreslogs, att målens upptagande skulle tillhöra Stockholms rådhusrätt. Denna mening kan jag icke biträda. Ett dylikt stadgande skulle icke äga motsvarighet i nuvarande patent- och varumärkeslagstiftning, och någon anledning att i förevarande hänseende göra undantag från de allmänna reglerna om forum synes icke föreligga. Därtill kommer, att ett dylikt undantag otvivelaktigt kunde komma att medföra svårigheter särskilt för mindre bemedlade hantverkare, vilka driva sin näring i olika delar av landet.

I fråga om skyddstidens längd innehåller den reviderade bernkonventionen i artikel 7 första stycket, att det genom konventionen bestämda skyddet varar under auktors livstid och femtio år efter hans död. Detta är emellertid att betrakta endast såsom ett principuttalande. Den faktiskt gällande regeln utsäges i artikelns andra stycke, som föreskriver, att för det fall — vilket fortfarande är för handen — att nämnda skyddstid icke blir likformigt antagen av alla unionsländerna, skyddstiden skall bestämmas enligt lagen i det land, där skydd påkallas, utan att tiden dock kan överskrida den i verkets hemland fastställda skyddstiden, samt att följaktligen de fördragsslutande länderna icke äro förpliktade att tillämpa bestämmelsen i artikelns första stycke i större utsträckning än som är förenligt med deras inre lagstiftning. Varje stat äger alltså att oberoende av konventionen träffa bestämmelser angående skyddstidens längd. I vårt land gäller skyddet för verk av bildande konst enligt 13 § i konstverkslagen intill utgången av trettionde året efter det, under vilket konstnären avlidit. För verk av konstnär utan uppgivet eller under diktat namn njutes enligt 14 § skydd intill utgången av trettionde året efter det, under vilket verket först offentliggjordes. Enligt vad till kommerskollegium inkomna yttranden utvisa, har från flera håll gjorts gällande, att berörda bestämmelser icke böra tillämpas i fråga om alster av konstslöjd. Det har sålunda framhållits, dels att skyddstiden vore för lång, dels ock att utgångspunkten för dess beräknande vore sådan, att utomstående endast med svårighet kunde beräkna tiden för skyddets upphörande. Dessa anmärkningar finner jag beaktansvärda. Även om införandet av rättsskydd för konstslöjden icke — såsom under utredningen anförts — torde kunna medföra monopolise-

ring av vissa konstslöjdsalster, lärer det ur samhällets synpunkt vara olämpligt, att upphovsmannen till ett dylikt alster och hans rättsinnehavare under så lång tid, som angives i konstverkslagen, skola äga uteslutande rätt till alstrets mångfaldigande. Någon olägenhet synes ej heller i fråga om konstslöjden vara förbunden med skyddstidens förkortande. Behovet av skydd mot illojal efterbildning föreligger i regel blott under en jämförelsevis begränsad tid. Märkas bör även, att skyddstiden för patent är inskränkt till femton år. Det synes vara riktigt, att konstslöjdens alster, som i främsta rummet avse att fylla praktiska ändamål, med avseende å skyddstidens längd jämställas med alster av skapande verksamhet inom det tekniska området. Vad angår sättet för skyddstidens beräknande torde det vara mindre lämpligt, att tiden ställes i beroende av upphovsmannens livstid. Utgångspunkten för tidens beräknande bör väljas på sådant sätt, att utomstående lätt kunna utröna, huruvida skyddet upphört. Jag har därför ansett, att skyddet för konstslöjdsalster bör gälla intill utgången av femtonde året efter det, under vilket alstret först offentliggjordes, eller där verket vid konstnärens död ej var offentliggjort, intill utgången av femtonde året efter auktors dödsår. Härvid förstås med alstrets offentliggörande ej blott dess utgivande, d. v. s. dess utlämnande i ett antal exemplar till salu eller till spridande på annat sätt, utan jämväl dess offentliggörande i annan form, t. ex. genom utställande.

Enligt 5 § i konstverkslagen äger envar till sitt enskilda bruk efterbilda konstverk. Vill någon låta ett konstverk till dylikt bruk efterbildas genom annan, är dock konstnärens tillstånd erforderligt, där efterbildandet skall ske genom konstnärligt förfarande. Kommerskollegium har nu i sitt utlåtande föreslagit, att rätt till fri efterbildning för eget bruk icke måtte medgivas i fråga om konstslöjdens alster. Enligt vad i utlåtandet uppgivits, har särskilt från det textila konsthantverkets sida med styrka framhållits, att en dylik frihet skulle göra skyddet för konstslöjden tämligen illusoriskt och saknade berättigande. Till stöd för sin mening har kommerskollegium anfört, att det vore väsentligt lättare att efterbilda konstslöjdsföremål, särskilt enklare sådana, än egentliga konstverk. Sålunda syntes ej förutsättas någon större yrkesskicklighet för att eftergöra ett sömnadsföremål, i allt fall erfordrades ej något konstnärligt förfarande. Sådant förfarande vore ej heller behövligt för att efter en katalog eftergöra exempelvis åtskilliga möbler. Att alstrets upphovsman därigenom komme att lida intrång kunde svårligen förnekas, då han kunde gå miste om åtskilliga beställningar.

I det år 1914 framlagda sakkunnigbetänkandet anfördes såsom skäl för ifrågavarande bestämmelsers upptagande i konstverkslagen, bland annat: Visserligen hade från konstnärshåll hemställts om en sådan avfattning av berörda stadganden, att även det efterbildande, som skedde till enskilt bruk, skulle vara beroende av konstnärens samtycke. De sakkunniga hade emellertid ansett sig även här böra fasthålla vid den uppfattningen av auktorsrätten, att densamma icke kunde innebära annat eller mera än befogenheten för en författare eller konstnär att bestämma i fråga om sina verks offentliggörande. På sagda uppfattning byggde så väl de utländska auktorsrättsliga syste-

men som de förut gällande svenska lagarna. Den grundsats, som sålunda tagit sig uttryck i vår lagstiftning, syntes ock stå i full överensstämmelse med hos oss på området härskande rättsåskådning.

Det torde kunna ifrågasättas, huruvida, såsom de sakkunniga uttalat, rätten till fri efterbildning för enskilt bruk har sin grund i auktorsrättens natur. Oavsett huru därmed förhåller sig, synes emellertid en dylik rätt, vilken såsom de sakkunniga anmärkt, återfinnes i de utländska auktorsrättsliga systemen, vara väl grundad. Rätt till fri efterbildning för enskilt bruk torde nämligen icke nämnvärt skada de intressen, man med ett auktorsskydd vill skydda, men ett förbud mot dylik efterbildning skulle mången gång kunna giva anledning till rättegångar, vilka för den allmänna rättskänslan skulle te sig obefogade. Berörda inskränkning synes mig böra tillämpas jämväl i fråga om konstslöjdens alster. Tillräckliga skäl torde icke föreligga att på denna punkt göra avvikelse från den eljest gällande regeln.

Kommerskollegium har i sitt utlåtande framhållit önskvärdheten av att den i konstverkslagen — liksom i de övriga lagarna på det auktorsrättsliga området — fastslagna ömsesidighetsgrundsatsen måtte tillämpas jämväl beträffande det föreslagna konstslöjdsskyddet. Såsom redan omnämnts, har emellertid Sverige utan förbehåll om reciprocitet i denna del biträtt den reviderade bernkonventionen och därigenom förbundit sig att, därest skydd beredes den inhemska konstslöjden, skydda jämväl konstslöjdsalster från annat till bernunionen hörande land, oberoende av om svensk konstslöjd åtnjuter skydd i alstrets hemland. Vid sådant förhållande är det icke möjligt att beträffande konstslöjdsskyddet vidhålla kravet på reciprocitet. Det torde ej heller vara förenat med någon olägenhet att för detta begränsade område uppgiva ömsesidighetsgrundsatsen, då de flesta länder, vilkas konstslöjd kan tänkas erhålla någon betydelse för vårt land, redan infört konstslöjdsskydd. Märkas bör även, att — med undantag av Frankrike — alla de till bernunionen hörande länder, vilka anordnat skydd för konstslöjd, på grund av konventionens bestämmelser åtagit sig skyldighet att skydda i annat unionsland hemmahörande konstslöjdsalster oberoende av ömsesidighet.

Den gällande konstverkslagen har, liksom de övriga auktorsrättsliga lagarna, tillagt sig återverkande kraft. Lagen äger sålunda tillämpning jämväl å konstverk, som utförts före lagens ikraftträdande. Någon anledning att tillämpa en annan regel i fråga om den nu föreslagna lagstiftningen synes ej föreligga. Den omständigheten, att alster av konstslöjd tidigare saknat skydd, bör ej hindra att redan utförda alster komma i åtnjutande av det föreslagna skyddet. I likhet med vad som stadgats i konstverkslagen torde dock böra göras undantag från nämnda grundsats så till vida, att därest konstverk före lagens ikraftträdande lovligen efterbildats, redan utförda efterbildningar må fritt spridas samt att för efterbildning avsedda formar och andra materialier, som förfärdigats före angivna tid, fortfarande må användas och de därmed utförda efterbildningarna fritt utgivas. Det torde vara med billighet överensstämmande, att därest någon nedlagt möda och kostnader på en verk-

samhet, som enligt gällande lagstiftning varit tillåten, han icke genom en lagändring förhindras att fritt tillgodogöra sig utbytet av verksamheten.

Av vad sålunda anförts framgår, att jag icke anser den gällande konstverkslagen böra i oförändrat skick utsträckas till att gälla även konstslöjdens alster. I vissa avseenden äro med hänsyn till konstslöjden ändringar i lagen påkallade. De flesta av lagens föreskrifter synas emellertid i tillämpliga delar böra erhålla giltighet även i fråga om alster av konstslöjd. Vid sådant förhållande lärer det icke vara nödigt eller lämpligt att i en särskild lag meddela bestämmelser om skydd för dylika alster. En sådan fristående lag skulle komma att, såsom ock det av kommerskollegium framlagda förslaget utvisar, erhålla i huvudsak samma innehåll som konstverkslagen. Jag anser mig således böra föreslå, att erforderliga bestämmelser meddelas genom vidtagande av ändringar i konstverkslagen.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta *förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag, av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Arvid Torold.

Bilaga.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.

Härigenom förordnas, att 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Enligt de här nedan givna bestämmelser skyddas rätten till verk av bildande konst, såsom teckning och annan grafisk konst, målarkonst, bildhuggarkonst samt byggnadskonst.

Till verk av bildande konst hänföras jämväl alster av konsthantverk och konstindustri; dock att beklädnadsartiklar och vävnader, avsedda för dylika artiklar, icke äro föremål för skydd enligt denna lag.

13 §.

Konstnärs rätt enligt denna lag vare, där ej annat följer av vad i 14 § är stadgat, gällande intill utgången av trettionde året efter det, under vilket han avlidit.

För verk av konstnär utan uppgivet eller under diktat namn njutes, med det undantag, varom i första stycket är sagt, skydd enligt denna lag intill utgången av trettionde året efter det, under vilket verket först offentliggjordes.

14 §.

För verk, varom i 1 § andra stycket sägs, njutes skydd enligt denna lag intill utgången av femtonde året efter det, under vilket verket först offentliggjordes.

Var dylikt verk vid konstnärens död icke offentliggjort, gälle skyddet intill utgången av femtonde året efter konstnärens dödsår.

23 §.

Denna lag tillämpas på konstverk av svensk medborgare, så ock på konstverk av utländsk medborgare, vilket först utgivits här i riket.

Lagens bestämmelser kunna av Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla även konstverk av annat lands medborgare samt konstverk, som först utgivits i samma land; dock att förklarande, att lagen skall gälla annat konstverk än alster av konsthantverk och konstindustri, må meddelas allenast under förutsättning av ömsesidighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1926, och skall med avseende på alster av konsthantverk och konstindustri, som dessförinnan utförts, vad i 25 § i ovannämnda lag den 30 maj 1919 är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 12 oktober 1925.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 maj 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Per Santesson.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 oktober 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, lagrådets den 12 i denna månad avgivna utlåtande över det den 15 maj 1925 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 (nr 382) om rätt till verk av bildande konst; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, efter en mindre redaktionell jämkning i 14 §, jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas 1926 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Arvid Torold.

Stockholm 1925. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.
251509